

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 #1.

Manuscriptele nu se in-
napoiază.

Apostol fără credință...

De: **Aurel C. Popovici**

„Ca să duci (!) un rol de conducător în viața publică, ca să-ți tragă în cumpănă cuvântul și să fie ascultat, trebuie să reprezinți o valoare morală“.

(Goga, Insemnări, p. 221).

Și în politică — mai ales în cea propriu zis națională — se numesc apostoli bărbații înțelepți, cu adevărată dragoste de neam, cu credințe profunde și înzestrați cu darul de a vorbi totdeauna lămurit, hotărît și simplu, fără podoabe în graiul lor în afară de cele de ordin parabolic cari nu servesc decât a da poporului imagini puternice, intuitive, despre temeinicia și mărimea ideilor. Temeiul sufietesc din care răsar toate celelalte e credința în Dumnezeu: religiunea neamului respectiv. N'au fost, nu sunt și nu vor fi niciodată *adevărați* îndrumători *naționali*, *adevărați* conducători ai unui partid oamenii fără o sinceră, o adâncă și nestrămutată credință în adevărul etern al religiunii lor naționale. Oamenii, orișicât de „culți“ ar fi de altfel în accepțiunea curentă a cuvântului, pe cari schimbările eternele controversate științifice îi clatină în chiar temelia credințelor lor, *nu pot îndruma* națiunii în ordinea superioară: *în ordinea morală sau ideală a vieții*. Dar foarte lesne pot să le împingă pe drumul ce duce direct la prăpastia în care atâtea și atâtea neamuri istorice s'au prăbușit și — se prăbușesc și astăzi, în ochii noștri. *In ochii celor ce văd, deslușit*, ce se petrece în lume.

La noi, românii din monarhia habsburgică, toți marii noștri îndrumători și toți conducătorii noștri de până astăzi au crezut în Dumnezeu, au fost suflete creștine: de ordin politic-național. Erau oameni simpli, dar înțelepți, români în toată firea lor, și statornici ca piatra. Aveau prin urmare calitățile *cele mai hotărîtoare* ale conducătorilor unui popor, ale oamenilor politici *adevărați*. Firește: „*vechi valori morale*“, „*analfabeți*“, „*nulități implacabile etimologice*“ — exclamă novissimul nostru îndrumător d. Octavian Goga. Să vedem acum a *d-sale* „*valoare morală*“ din punctul de vedere al intereselor noastre publice. Căci evident, nu onoarea *d-sale* personală o discutăm aici.

D. Goga este un apostol din cei moderni pentru cari, deși pomenesc și ei pe ici-colea cuvântul idealitate, problemele de ordin material sunt, de fapt, mai presus de oricare altele, cu excepția, poate a adorățiunii ce ne cere d. e. d. Goga pentru poeți și noveliști — chiar și pentru începători.

Nu e dar nici o mirare că d. Goga nu are nici o evanghelie de propovăduit. În schimb, el propagă neîncrederea în oa-

menii noștri cei mai de seamă și dărâmă *toate* credințele noastre naționale. Ajuns la vârsta bărbăției, tânărul apostol al românilor, născut și crescut în preajma mormântului lui Șaguna, în Ardealul arhierului Șuluț, ne spune că abia în țeara Scoției, într'o elegantă sufragerie, a văzut că *Biblia* are o seculară, o strânsă legătură cu existența și mărirea unui neam — cu englezii.

Căci gazda casei la care trăsesse „trecătorul“, ale cărui „Insemnări“ le discut aici, are obiceiul de a ceti, duminica seara, din sf. Scriptură. Impresionat, că în Engllitera unde d. Goga, de sigur, se va fi așteptat să găsească o lume „cu cele mai *avansate* (!) credinți“, ca ale sale..., o lume de liber-cugetători ca la *Huszadik század*, și în alte părți, o lume de oameni politici, cari nu-s preocupați decât de „*Graiul pânii*“... d. Goga le spune englezilor:

— *Voi aveți o credință!*...

Gândindu-se apoi la „*bieții noștri țărani*“, la traiul lor cel greu și la temeiul lor religios în viața aceasta trecătoare, îndrumătorul exclamă:

— *Și voi aveți o credință!*...

Intrebându-se apoi pe sine, — și pe cei de aceleași „*avansate credinți*“, pe d'al de Chendi, Tăslăuanu, Șcheopul ș. a., care o fi, „*credința*“ lor, a tuturor: a mult laudaților „*intelectuali*“ ai nației noastre... „*îndrumătorul*“ constată, cu oarecare regret — acolo, în Scoția, că el cu ai săi, și ai săi cu el, *și-au îngropat de mult credința*; (p. 33)..., că vor mai avea din când în când momente, în cari își vor aminti „*credința îngropată*“ — raze întârziate ale unui apus — dar nu vor fi rigoriști morali, și când ar fi la adevărat, ei n'ar scăpa steagul la Solferino (p. 33)...

Aci, îndrumătorul se întreabă: „De ce să așternem mai departe aceste crâmpie rupte din sufletul nostru.“ D. Goga iarăș generalizează în mod neiertat, vrând acum să atribue această superioară „*știință*“ a oțeliților tuturor cărturarilor români cari și-au ferit, cu atâta energie, sufletul de ea. Prin urmare, expresia aceea de generalizare: „*crâmpie din sufletul nostru*“ nu se referă nici la țărani români și nici la fruntași și conducători ca Badea Gheorghe din Băsești, dr. Mihali, dr. St. Pop, dr. Lucaci, Goldiș, Damian, dr. Maniu, dr. Vaida ș. a., ci numai și exclusiv la acele agere „*minți cercetătoare*“... și „*talente creatoare*“ cari, de atâta „*in-te-lec-tu-a-liza-re*“, au ajuns de cercetează și creiază întocmai ca ghiulele de oțel, pe cari dușmanul le sloboade din gura tunului într'o oștire fără artilerie: într'un popor, lipsit de

academii și universități naționale, deci fără o numeroasă și puternică nobileme de caractere clasice, de inteligențe superioare. Numai cu infanterie, chiar cei mai buni generali și ofițeri nu pot face minuni, mai ales dacă alți ofițeri și subofițeri nu simt ce fac servind, cu talentele, cu capetele lor, cauza inamicului. Iar la război, scuză nu încap; orice scuză pentru înfrângerea disciplinei e o acuzație, — o „*acuză*“, cum se zice la noi.

Și astfel d. Goga, după ce a văzut că englezii au credință în Dzeu, și-a adus aminte că și țărani români au o credință. Imediat a luat, probabil „*cu asentimentul*“ dlui Chendi ș. a., o hotărâre importantă exclamând:

— *„Vrem o credință!“*...

Adaogă apoi și motivarea acestei rezoluțiuni: „fiindcă așa cum suntem azi, noi nu știm ce vrem și nu știm unde mergem“ (p. 33)!?!...

După aceasta, desigur, pentru toți aderenții noului îndrumător foarte liniștitoare; și mai ales foarte „*reconfortantă*“, declarație „*răspicată*“ a lui, după aceasta publică mărturisire a sa că și-a îngropat de mult credința, el „*îndeamnă*“ și „*îndrumează*“ a se trimite tineretului, studențimii universitare preoți cari să-i spună să crează în Dumnezeu!...

Iată un fapt unic în analele istoriei: *un îndrumător cultural care însuș mărturisește că nu cunoaște nici un drum, că nu știe încotro își îndrumează aderenții; un apostol care spune gloutei sale „răspicat“ că îi predică o credință fundamentală pe care el, personal, de mult a îngropat-o, un rigorist moral, în viața noastră publică, care râde de existențele valori morale ale neamului întreg și-l îndrumează spre „noui valori morale“ — de a căror existență el însuș jură că se îndoiește...*

Razele de rigorism logic, de „*consecvență și intransigență*“, în credințe de ordin superior, ce se revarsă din aceasta splendidă concepție despre un „*nou ideal de viață*“, ... produc o lumină bengalică ce luminează minunat faimoasa „*onestitate în cugetare*“ cu care prea cinstitul Spanachendi alias Lichendi a deschis, pare-mi-se, cel dintâi lupta pentru „*ideile*“ oțelitate...

Da, acum veți înțelege poezia confuză a d-lui Goga „*Sufletul*“, în care, vorbind despre sufletul *său propriu*, termină muștrându-se pe sine:

*Din cer, strălucitoare, cad raze jucăuse,
Batjocorind, păgâne, o lume de cenușe.*

Și acum veți pătrunde și rostul poeziei „*Acasă*“. Admirați-l:

Dar nici că vrei să pleci atunci,
Știi că de groaza 'nvățăturii,
Ai plâns vre-o două nopți întregi
Și te-ai ascuns în podul șurii...

Dar „umblat-a mult băiatu”... Și s'a întors, dacă nu cu o admirabilă în orice caz mult admirată — „disciplină științifică”, ... așa că nu mai era de recunoscut. De aceea i-se zice:

Nu te-ar cunoaște nici de cum
Să te 'ntâlnească în drum vecinii,
Vezi, ieși în poartă și le zi
— „Mai știți, eu sunt feciorul Linii”...

Te-ar râde fără crezământ
Ne-cum în drum să te oprească, —
Și-ar zice: „Uite-un domn aici,
Dar nu-i de legea românească!”...

Iată dar cari sunt, cum ne asigură îndrumătorul Goga: adevăratele „minți cercetătoare cari se trudesc în umbră”, iată în toată strălucirea lor acele „talente crea-toare care singure sunt chemate să arate căile de înaintare ale unui popor”. (p. 241)....

Mai adăogați acuma pe lângă aceste frumuseți, următoarele „principii...” ale dlui Goga: „mult prea onoraților șefi, ...să ne dăm seama că nu e păcat mai mare decât a îndruma turma pe plăiurile unde nu calcă păstorul” (p. 248).....!!!

Dar d. Goga care-și începuse cariera literară cu „Rugăciune” — asupra căreia voiu reveni — și care în poezii, ca să-i iese rimele, pomenește de Preacurata, de Domnul și de Sânt Petru etc., introduce chiar reforme în biserică...

Iacă una.

La moarte nu-mi aduceți mie
Odoarele maicei biserici,
Nu vreau nici blânda armonie
Din trăgănatul cânt de clerici.

Nici ostentile tropare
Cu rostul lor cel tânguелnic,
Nici potrivita cuvântare
Din cuviosul molitfelnic.

Un foc aprindeți nebunatic,
Spre ceruri flacăra să-și sue,
El mi-a ars sufletul sălbatic
Și lutul el să mi-l răpue.

Ce o fi zicând țărani noștri dacă le-am spune, mai deslușit, — cine e și ce vrea cântărețul național?... E acelaș poet care zice că un „Străin”:

Spunea că nu-i păcat mai mare
Decât să-ți lapezi legea ta
Și, vezi, îi tremura cuvântul
Pe buze, când ne cuvânta!

Și la p. 246 d. Goga arată importanța esențială a exemplului pe care-l dau fruntașii prin atitudinea lor... Iar în articolul „La groapa lui Bunea”, autorul ne spune, că marele nostru preot și istoric a fost un bărbat „de o rară integritate morală”. Și din care cauză îl consideră d. Goga astfel? D. Goga răspunde: pentru că Bunea a fost un om care „o viciață întreagă nu a avut o clipă de șovăire în credințele lui”.

Dar atunci, cum trebuie socotit un om, un „îndrumător” național, care nu numai că a șovăit în credințele lui, dar care s'a lăpădat de însuș legea părinților și strămoșilor săi, un îndrumător român, care ne spune însuș, că din creștin s'a făcut păgân?...

Apoi nu d. Goga ne spune oare la p. 92, că „numai deplina sănătate morală ne poate mântui”? Cu ce fel de „consecvență” se adresează dar d. Goga, pe aceeaș pagină, la tinerimea noastră, cerându-i ca ea „să urmeze îndrumările unui desăvârșit rigorism moral și prin energia repulsivă a vârstei tinerești, să strivească în cale păcatele?”... Cine le vorbește tinerilor români astfel? Un înstrăinat de neamul său, căruia i-se adresează versul:

Impins de visele deșerte, zadarnic drumul tău
[il sui,
Biet călător, în lumea asta, tu nu mai ești
[al nimănui!...

Apoi dacă:

Nu e de rândul cetei noastre
Cel ce-a uitat să joace hora,

mai puțin încă este de ai noștri, cel ce a uitat pe D-zeu, cel ce se laudă că „nu-i de legea românească”, că nu crede în Dumnezeu, un om, care, dupăcum vom vedea, nu crede în nimic.

*

Și acum mă adresez și eu la aceiaș tinerime și o întreb: este sau nu legea românească determinantă în caracterul românului adevărat?... Cum îi zic românii cei adevărați celui ce se laudă, că nu-i creștin, ci păgân?... Cine sunt, după conștiința românilor creștini, farizeii și prorocii mincinoși? Este d. Goga îndrumătorul rigorismului moral pe care-l preamărește?...

În orice cas, d. Goga, nu eu, a tipărit următorul „îndemn”: „Nu mai merge cu iertarea, domnilor conducători ai noștri, deputați și nedepuțați! Se cere acum mai multă severitate în judecarea faptelor cari pot înrăuri conștiința multimei pe care ne răzimăm cu toții!” (p. 124).... „dulcea (!) virtute a evangheliei (iertarea) ar fi o prostie” (p. 115)...

Și acum întreb: nu trebuie strivit păcatul în cale?... Dacă sufletele păgâne, crunte și fără nici o pricepere filosofică găsesc în evanghelia lui Cristos „prostitii”, noi, românii creștini, și tineri și bătrâni, nu suntem păgâni și nu vorbim ca Lichenzii și „distinsul” nostru stilist Goga... Noi nu „strivim” pe cel ce a păcătuit, pe păcătos, ci-i cerem adevărată pocăință, adevărată îndreptare. Și atunci l-am ierta!

Cât pentru neîndurata pretenție a marului nostru literat Goga ca să „strivim păcatele”,... noi nu putem urma nici această îndrumare pentru că gramatica noastră, a românilor, ne învață să — osândim păcatele, iar de „strivit”, noi să nu strivim decât muște, broaște, șerpi, dar și literați agramați, înfumurați și periculoși — dacă nu se pocăiesc și nu se îndreptează...

Văzurăm credința fundamentală a „sufletului de Mesia”, a apostolului care va fi convertit, mai întâi, pe cuviosul călugăr Ciorogariu la aceasta „credință”?... Să-i vedem acum „învățătura”, să-i vedem „știința” cu care mereu ne „îndrumază” de atâta vreme. După aceea, vom pune în lumină celelalte ale sale „credinți avansate”... cele naționale și, în legătură cu ele, toate rimele și toate argumentele cum am zice ritmice.... Căci, vorba d-lui Goga: „Acum e vremea să lămurim și să fixăm definitiv în conștiința poporului valorile morale ale oamenilor” (p. 115)...

Marea adunare poporală dela Siria. Două zile ne mai despart de momentul, când veți auzi iarăș glasul iubitelui nostru deputat și ales al neamului, dr. Ștefan C. Pop, pe care votul vostru unanim îl trimise în dieta țării, frați din Siria și împrejurime, să vă apere drepturile călitate în picioare, drepturile voastre și ale întregului neam românesc de sub oblăduirea ungurească. Vine să vă dea seamă ce a făcut, ce a muncit și cu ce spor a luptat acolo în dieta țării, între valurile furioase ale dușmanilor libertăților naționale. — să vadă, dacă și azi, după lupte și jertfe îndelungate pentru voi, pentru neam, îi mai păstrați aceea deplină încredere și dragoste, pe care i-ați arătat-o atunci, când toți ca unul ați alergat la urnă să vă dați glasul vostru pentru iubitul nostru dr. Ștefan C. Pop.

L-ați văzut cu toții, îl cunoașteți cu toții. — Dar pe lângă fruntașii români din Arad, pe cari în mare parte încă îi cunoașteți, vor însoți pe d. deputat dr. Șt. C. Pop la Siria, mai mulți membri din comitetul nostru național, veniți din mari depărtări.

Mulți dintre d-voastre și-au exprimat dorința să cunoască pe fruntașii neamului, cari tot așa ca și deputatul d-voastre muncesc și asudă pentru binele neamului. Vor veni acum mai mulți dintre ei la Siria să vă cunoască de aproape, să vă vorbească și să vă asculte durerile.

Va fi adunarea de duminică una dintre cele mai frumoase din șirul de adunări ce s'au ținut în cursul anului acestuia în toate părțile locuite de români. Cinstea de a încheia cununa adunărilor populare din anul acesta, vouă vi-s'a păstrat, frați podgoreni.

La revedere, deci, duminică la 2 ore după amiazi în „Casa națională” din Siria!

*

Din delegații. În ședința de ieri a delegației ungare, după un scurt expozeu al ministrului de externe, a rostit ministrul comun de război un discurs mai lung, inzistând în special asupra greutăților ce întâmpină votarea bugetului în camera ungară. Vorbind de starea actuală a armatei austro-ungare se plânge de lipsa de interes a celor mai mulți politicieni față de tendințele înaltelor cercuri militare, de a ridica armata monarhiei acolo unde ar trebui să fie în urma poziției ei de mare putere la porțile Orientului.

Amintind de războiul ce amenința monarhia din partea Serbiei pe timpul anexiunii, spune că nici când nu ar fi cutezat un stat ca Serbia să se poarte așa de agresiv față de o mare putere, dacă nu avea cunoștință de boala de care suferim, care pe scurt am putea-o defini cu cuvintele: groaza de a jertfi pentru armată din tezaurul țării. Idealul nostru pe terenul organizării armatei e Prusia, care numai prin forța și disciplina neîntrecută a armatei sale s'a dezvoltat în ceea ce este astăzi. Și dacă luăm în considerare că țări mai mici jertfesc neasemănat mai mult decât noi pentru întărirea armatei, atunci fără întârziere va trebui să ne dăm seama că în fața întăririi vecinilor nu putem sta impasibili. Armata noastră reclamă multe îmbunătățiri. Pentru a le îndeplini vom fi siliți să aducem mai multe reforme salutare, cari vor fi chemate să pună capăt neajunsurilor de până acum și să o ridice la nivelul dorit. Cheltuielile împreunate cu aceste reforme nu sunt prea mari așa că prin introducerea lor economia statului nu va suferi zdruncinări.

*

Situația în Croația. Mergerea lui Tomasich la Viena se comentează în diferite moduri în cercurile politice din Croația. Se svonește că șeful de secție al ministerului de interne, Levin Kavrak, va primi dela domnitor o însărcinare specială. Va fi încredințat anume, în calitatea lui de homo regius, să intre în tratative cu șefii coaliției sârbo-croate spre a o câștiga pe aceasta pentru politica banului și a partidului unionist și a creia astfel doritul partid guvernamental. Tot așa se vestește că în urma discreditării lui Tomasich, la demnitatea de ban al Croației va fi numit prefectul Hideghéthly. Noul viceban va fi dr. Sumanovici, iar noul ministru al Croației și Dalmației, Geza Iosipovich. Firește, toate acestea pot fi însă numai combinații. Cercurile din jurul banului s'au și grăbit să le desmintească și să ne asigure, că nu se va face nici o schimbare în Croația-și savorul îl va deschide tot Tomasich prin 7--14 ianuarie 1912.

Din Viena se anunță că banul a cercetat ieri pe prim-ministrul Ungariei și a conferat cu acesta timp mai îndelungat. Întruna din zilele următoare, Tomasich va fi primit în audiență de Maj. Sa.

Advocatul român

de dr. Alexandru Vaida-Voevod

Advocații români au fost în trecut, sunt astăzi și vor fi și în viitor garda de stat major a luptelor noastre politice. Independența lor materială, calificarea lor culturală, fără de care nu poate cineva ajunge avocat și cunoștințele lor de drept sunt cauzele de căpetenie, cari aduc cu sine, în mod firesc, ca advocații să fie conducătorii cei mai de seamă ai vieții noastre publice.

Să ne închipuim pentru un moment, că nu am avea decât 10—20 de avocați. Cine s'ar angaja atunci să facă pe conducătorii în comitate, în congregații, cine i-ar înlocui în comitetul partidului național, cine ar lucra pentru „Astra”, pentru fondul de teatru, cine ar primi în locul lor candidatura la alegeri?

Știm cu toții, că preoții abstrăgând dela dependența lor de forurile superioare — cazul Mangra! — ori cât ar fi de chemați pentru conducerea politică și culturală, totuși sunt siliți îndatăce participă în calitate de conducători, în cadrul organizației noastre politice, ori al celei culturale, sunt siliți, să facă uz, în o mulțime de chestii, de sfatul avocaților, fiind aceștia cunoscătorii legilor și ai procedurilor prescrise prin lege. Proprietari, — iarăși oameni fără de pregătire iuridică, avem puțini. Profesorii, învățătorii, medicii, tehnicii, funcționarii de bancă etc. sunt, în cele mai multe cazuri, oameni dependenți. Dar și aceștia se găsesc în aceiași situație ca preoții, îndatăce sunt puși în fața cazului concret, de ase organiza pentru o acțiune politică, socială ori culturală: conducerea o lasă avocatului, căci el știe legea.

Dacă nu am dispune de un număr suficient de avocați atunci nu am sta, nici așa precum stăm. Ba citez să afirm, că *progresul nostru politic, cultural și economic este direct proporțional numărului și calitatilor corpului avocaților noștri.*

Fără de un număr — relativ mic — de aproape 300 de avocați români, în covârșitoarea lor majoritate oameni culți, inimoși, iuriști buni — mulțumită rigoarei examinatorilor maghiari devotați cauzei politice și culturale a neamului și cu dragoste sinceră față de poporul român, fără de acest număr de avocați nu am avea cine să-l apere *gratuit* pe țaranul român persecutat din cauze politice, nici pe cutare scriitor, care a ajuns cu, ori fără voia lui, să aibă un proces politic.

Fără de acești avocați nu am avea băncile înfloritoare, întemeiate la inițiativa și sub conducerea lor. Fără munca acestor avocați nu am dispune astăzi de frumoasa avere a „Astrei” a fondului de Teatru etc. și nu am dispune de o mulțime de fundațiuni.

La colectele publice, la jertfele materiale, împreunate cu aranjarea adunărilor „Astrei”, fondului de teatru, a întrunirilor sociale, culturale și politice românești, avocații noștri sunt clasa socială care jertfește *mai din greu și mai cu însuflețire.* Ar fi încă multe de spus, dar pentru orice om, cu scaun la cap, sunt suficiente cele înșirate, spre a-și da seamă că un progres politic, economic și cultural, nici imagina nu se poate fără de avocații noștri.

Cu atât mai straniu trebuie să ne atingă, văzând ușurința răutăcioasă, cu care o seamă de publiciști, cari își dau o importanță exagerată în viața noastră publică, încearcă, de un timp încoace să micșoreze și să ponegrească nimbul și valoarea corpului avocaților români.

Ca în orice clasă socială astfel și între avocații noștri sunt și uscături. Mulțumită lui Dumnezeu numărul lor este însă disparent. Ar fi de înțeles, dacă acești câțiva nemernici, la toate ocaziile, ar fi cu numele supuși unei critice necruțătoare. Așa o pășire numai aproba s'ar putea.

Cu atât mai condamnabilă este tendința de a-i presenta pe avocații români, *colectiv* ca pe niște exploatare ai poporului, ori ca pe niște oameni lipsiți de cultură românească.

„Luceafărul”, revista celor doi secretari ai „Astrei”, de ani de zile, — dela apariția faimoaselor „două culturi” — la toate ocaziile își manifestează suveranul dispreț față de avocați.

Astfel mai pe urmă în Nr. 24 a. c., găsim la „cronici” o critică de aceasta, „inofensivă”. Răspunzând unei coconite, care cere sfatul expert al „Luceafărului” neștiind ea pe care pețitor să-l aleagă, pe candidatul de avocat ori pe teologul, cronicarul „Luceafărului” declară vesel: „ne măgulește rolul de duhovnic cu care ne înzestrați”.

„Duhovnicul” se expectorează apoi astfel: „Noi credem că tânărul *candidat de avocat* e un om. așa de ideal numai în *închipuirea* d-v. În *realitate* face parte din acei oameni bine educați, cari *sub masca amabilității reușesc să-și ascundă goliciunea sufletească*” (sublinierile sunt ale mele). „Luceafărul” ține însă să arunce o rază rece de cârteală cinică și asupra preoților. De aceea își încheie „cronica” astfel: Dacă vă gândiți însă, că *a fi preotească nu e tocmai fericire* atunci uitați-i pe amândoi (adică și pe iuristul și pe teologul) și îndrăgiți-vă de al treilea”.

„Fruntașul” d-lui O. Goga, *personificarea avocaților români*, „Traian Hurmuzău” e tipul omului ticălos și idiot. Fiul de țaran, Hurmuzău, îl aruncă afară în brânci pe țaranul din satul său, pentru că acesta târguindu-se: „măcar din ștempăle să mai slobozi... că mă prăpădesc de tot...” după ce s'a împăcat cu gândul, că în loc de „treizeci de zloți” să plătească „360 de cor.”, îi amintește „advocatului român”, că „am vorbit și cu mama dumnitale... leica Saveta... o cunosc... ne cunoaștem tare bine de când era crăsmăreasă la șipotu Sasului...”

În scena II. Hurmuzău rostește la banchetul „Asociațiunii” un toast imbecil și este viu aprobat de și mai imbecilii comenseni: „un popă bătrân”, „un tânăr candidat de avocat” și de „protopopul”.

În scena finală familia de țaran român își jelește boii vânduți de avocatul român „la mezat”.

E pe cât de trist pe atât de revoltător, că un redactor și isteț administrator de revistă, ce este d. O. C. Tăslăuanu, secretarul II. al „Astrei”, ni-l prezintă pe can-

didatul de avocat român ca pe tipul omului cu „goliciunea sufletească”.

Și mai trist și și mai revoltător este însă goana d-lui prim-secretar al „Astrei”, d. O. Goga, în contra reputației avocatului și preotului român.

De unde atâta ură și ingratură? De ce nu aduce d. Goga exemple, de ce nu numește persoane, de ce se năpustește cu tot aparatul frazei sale asupra avocaților și preoților români ca *colectivitate*? Ce-l îndreptățește să scrie despre clasele noastre sociale mai vrednice: „Cum să nu ni-se ceară sufletul după o atmosferă mai *curață* și mai *intelectuală*, decât aceia care planează în jurul vostru *figuri șterse și goale*, cari vă ahtiați în cuvântări după Mucius Scaevola, în vreme ce *vindeți la mezat* capra (cojocul) țaranului ori *înfundați* în buzunarul fără fund al unei reverenzi de mătasă *prețul afacerilor simoniace*?” Atacând demnitatea avocaților români și subminând încrederea poporului în cinstea și în mintea lor, d-nul redactor și director al „Luceafărului” și secretar al „Astrei” subminează desvoltarea instituției culturale care le dă sinecure. Zic sinecure deoarece munca secretarilor „Astrei” nu ar trebui să fie numai iscălirea de apeluri și înregistrarea de acte, ci ar trebui să scrie d-lor — dacă știu — disertații pentru popor, să țină prelegeri românești în părțile unde nu a putut încă pătrunde, tocmai din lipsa de oameni literați, „slova română” până la țaranul român, și ar trebui să facă încă multe alte lucruri, pe cari nu le fac, fiind ocupați cu „primirea” avocaților, preoților și a celorlalți cărturari din buzunarul și din osteneala căroră se susține „Astra”. Că unde duc asemenea „îndemnuri noi” date de secretarii „Astrei” ne dovedește îndrăzneala cu care emeritatorul contabil al „Lipovanei” și fostul cortes liberal, Sever Bocu, ajuns abia de câțiva ani „publicist”, cutează să insulte pe avocații români.

Acest „literat” de „notă nouă” comite afrontul, în nr. 272 al „Tribunei zilelor lui Mangra”, de a se erigea întru protector binevoitor al avocaților români, în modul următor: „D. A. Popovici...” ar trebui să cunoască cine sunt acești necunoscuți (amicii dlui Goga) cari intrând în comitetul național, „în mijlocul *mai ales de avocați* ar aduce o *notă nouă, nota culturalei noastre românești*, notă ce mai ales în anii din urmă a căpătat o formulare *mai nouă* în concepția acestei generații”. Cu alte cuvinte: eu Sever Bocu, sfătuesc pe avocații români, tagma oamenilor „aliterati”, „agramați” lipsită de cultură românească, să ia lecții dela boculeții dlui Goga spre a-și însuși „nota culturalei noastre românești” în „formularea mai nouă”.

Advocații români, copii mașteri la liquidarea expensorelor, cu pungile mulse pentru toate manifestațiile vieții noastre publice, muncitorii fără plată ai „Astrei” și ai fondului de teatru, apărătorii fără onorar ai țaranilor persecutați pentru ținuta lor la alegeri, cât și a dlui O. Goga în procese politice, au ajuns ziua, să fie scuipați în față și de Sever Bocu în „Tribuna”, după ce dnii Goga și Tăslăuanu, secretarii „Astrei” au făcut școala atacurilor la adresa lor.

E timpul suprem să le strigăm acestor domni, cari nu și dau seamă de crima ce o comit, în contra neamului lor, când sub-

minează bunul renume și existența advocaților români: Opritiți domnilor pe calea ce ați luat-o urmând ideilor depuse în scrierile „sociologului” Farkas Pál!

Nouă dificultăți între Franța și Germania. Agenția Havas comunică următoarele: Cercul s'ar fi ivit dificultăți între Franța și Germania cu privire la delimitarea din Congo. Cercurile informate declară, că Germania nu a făcut nici o comunicare Franței în această privință. Este adevărat, că Kiderlen-Wächter a expus comisunii Reichstagului cu privire la insula din Congo o teză admisibilă de Franța, însă scrisorile explicative prevăd în acest caz, că divergențele dintre părți vor fi judecate de un al treilea arbitru.

Neînțelegerile deci ce s'ar produce asupra acestui punct, nu ar avea o însemnătate mare.

Chestiunea cretană. Din Atena vine știrea, că contrar unei hotărâri precedente a consulilor de a reține pe bordul unui vapor, pe deputații cretani arestați, până la dizolvarea camerei cretane, s'a decis, în urma propunerii consulului rusesc, ca deputații arestați să fie puși în libertate în cursul săptămânii acesteia. Prin aceasta consulii vor să dea o satisfacțiune populației de pe insula Creta.

Comitetul executiv cretan a căpătat din partea consulilor promisiune, că vor primi memoriul adunării naționale, spre a-l supune guvernelor puterilor protectoare.

Neînțelegerile dintre partidele politice din Constantinopol. Corespondentul din Constantinopol al ziarului bucureștean „Independence Roumain”, dă ziarului său interesante amănunte asupra neînțelegerilor dintre partidele turcești.

O împăcare între partidul înțelegerii liberale și cel al unirii și progres este imposibilă. Partidul liberal nu voeste să facă nici o concesie. Ei se cred destul de tari spre a-și impune toate pretențiile și nici nu voi-sc să audă de un compromis cu sacrificii reciproce.

În special gruparea opoziționistă cere cu orice preț ridicarea stării de asediu din Constantinopol. Unioniștii însă țin cu îndârjire la acest punct. Starea de asediu de altfel este foarte puțin simțită. Totuși prin prestigiul ce exercitează ea singură constituie o garanță puternică împotriva loviturilor ce s'ar putea încerca pentru desființarea regimului. Fără această stare de asediu certe atâtea de violente din parlament ușor se pot scobori în stradă.

Față cu toate aceste neînțelegeri este mai mult ca probabil că guvernul va căuta să găsească o deslegare a dificultăților într-o dizolvare a parlamentului. Astfel, în orice caz, rămânerea la putere a guvernului prezidat de Kuciuk Said-pașa este asigurată.

Extenziunea micii culturi în România. Ministerul agriculturii și al domeniilor din România dă următoarele date, din cari rezultă mersul micii culturi în România pe 1911. În acest an s'a cultivat de către micii proprietari o suprafață de 4,033.326 hectare.

Această suprafață întrece cu aproape 400.000 de hectare suprafața cultivată de micii cultivători în 1907, când ea era de abia 3.640.000 hectare.

Această cifră denotă, că în urma măsurilor legislative din ultimii ani, mica cultură capătă o întindere din ce în ce mai mare, ceea ce nu poate să fie decât spre binele raporturilor dintre clasele sociale ale țării surori...

A apărut:

„ȘTII ROMĂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimit și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Republică sau monarhie?

Sun-Yat-Sen și Yuan-Și-Kai.

(ș) Sun-Yat-Sen, sufletul mișcării republicane din China, a sosit în patria sa după o pribegire lungă dar laborioasă. Sosirea lui în China este un eveniment politic de mare importanță, căci el va da acțiunii republicanilor un nou imbold. Fără el mișcarea revoluționară era o mișcare fără conducător. El este adevăratul șef al Chinei republicane.

Doi mari bărbați de stat chinezi și două mari curente stau acum față în față. Sun-Yat-Sen reprezintă ideea *republicană*, Yuan-Și-Kai, dictatorul din Peking și primul ministru al dinastiei, reprezintă *monarchia* constituțională.

Mișcarea revoluționară este serioasă, nu este nici un simplu „pronunciamento”, nici o mișcare provincială, parțială. Poporul chinez s'a ridicat în potruiva vitregei dinastii manciuriene și a și mai vitregei stăpâniri imperiale, pentru că nu mai putea suporta nedreptățile acestui regim.

Faptul—că în sânul neamului chinez se găsesc mulți patrioți culți, luminați, cari au fost în stare să-și ridice gândul la o formă de guvernământ care în China pare o utopie: *republica*, este dovada cea mai strălucită că în acest neam așa de bătrân, licărește încă dorul pentru o nouă viață. Propagatorii principali ai ideii republicane sunt tineri chinezi culți, entuziaști și pătrunși de ideile de libertate și de umanitarism moderne. Șeful lor, Sun-Yat-Sen, este un tânăr cult și simpatice. El a suferit foarte mult din cauza persecuțiilor regimului imperial absolutist și din suferințele acestea s'a plămădit ideea Chinei noi, a Chinei republicane.

Cititorii noștri cunosc succesele mișcării revoluționare-republicane. Trupele revoluției pornite din Hanken sunt triumfătoare și comitetul republican este aproape stăpân pe destinele Chinei. Dinastia și monarchia ar fi de mult pierdute dacă unul din bărbații cei mai de seamă ai Chinei n'ar fi sărit să le scape. Yuan-Și-Kai, bătrânul șef liberal, marele reformator al Chinei, s'a angajat să apere cauza așa de compromisă a dinastiei manciuriene.

Juan-Și-Kai a salvat, într'adevăr, dinastia. El a primit președinția consiliului de ministri cu puteri dictatoriale, a organizat rezistența trupelor imperiale în potruiva revoluției și a obținut un succes remarcabil. Unde înainte se credea că dinastia este iremediabil pierdută, că trupele revoluționare vor intra în Peking și că se va proclama guvernul republican, acum se pune la îndoială succesul final al mișcării revoluționare.

Nu se putea însă ca Juan-Și-Kai, care a luptat o viață întregă pentru *constituțiune* și pentru libertatea poporului chinez, să părăsească ca un ingrat pe foștii lui tovarăși de idei. Juan-Și-Kai n'a salvat dinastia spre a o întrona din nou cu puteri absolute, ci numai spre a evita o vărsare de sânge inutilă.

Convingerea dictatorului chinez este că forma de guvernământ cea mai potrivită pentru China e *monarchia constituțională*, așa cum o găsim la noi în Europa.

Prin urmare ne găsim în fața a două tendințe opuse: cea republicană reprezentată prin Sun-Yat-Sen și amicii săi, și cea

constituțională monarchistă, pe care o reprezintă Juan-Și-Kai și cercurile guvernamentale. Să examinăm șansele de izbândă pe cari le are fiecare dintre aceste două curente.

Mișcarea republicană își are sursa în popor. De acolo a plecat și din poporul chinuit, dornic de libertate, dornic de a se guverna el *singur*, au răsărit luptători ca energicul și însuflețitul Sun-Yat-Sen. Dar mișcarea republicană n'are altă temelie decât *numai și numai* poporul, și se pare că aceasta nu este de ajuns, căci dușmanii republicei sunt numeroși și puternici.

Toți consulii marilor puteri, după cât știu chiar și consulii Franței și Statelor-Unite, s'au declarat *contra* republicei și pentru forma de guvernământ monarchic-constituțional, preconizată de Yuan-Și-Kai. Marile puteri sunt deci *contra* republicei și au motive puternice ca să fie *contra* ei.

Cari sunt aceste motive? Cari sunt piedecile fatale ce se opun avântului însuflețitor al republicanismului în China? Cum se poate, ca un popor așa de mare ca cel chinez, să nu poată să-și aleagă cea formă de guvernământ, care îi convine lui mai bine?... Iată atâtea chestiuni, a căror răspuns este cât se poate de interesant.

O Chină constituțională înseamnă un imperiu merit să progreseze: O Chină republicană ar însemna o republică *cuceritoare*. Când cele peste trei sute de milioane de chinezi se vor deștepta la o nouă viață de libertate și de progres, când chinezii vor deveni conștienți de forța imensă ce ascunde numărul lor, ei vor tinde să cucerească o putere, o influință politică în concertul națiunilor mari în proporție cu forța lor. Atunci China ar deveni unul din cele mai puternice state și ar fi rivala periculoasă a Japoniei și a marilor puteri europene.

Împotrivirea marilor puteri și a imperiului japonez contra tendințelor republicane în China, este fatală. Și având în vedere, că aceste puteri dispun de numeroase mijloace de a corupe factorii politici din China, de a teroriza pe cei avântați, și au încă un ascendent asupra Chinei, înfrângerea republicanilor pare foarte probabilă, mai cu seamă că intrigile marilor puteri sunt sprijinite atât de partidul reacționar, cât și de cel constituțional din China, acesta din urmă sub auspiciile lui Yuan-Și-Kai.

Vedem prin urmare că Yuan-Și-Kai are mai multe șanse de izbândă decât Sun-Yat-Sen. Patrioții chinezi s'au gândit la o soluțiune intermediară: Yuan-Și-Kai să fie ales președinte al noii republici iar Sun-Yat-Sen vicepreședinte. Nu se știe însă dacă cei doi șefi de partide vor primi această soluțiune simplistă.

S'a propus și o soluțiune curioasă: China să fie transformată într'un fel de monarchie-republică, cu un rege și cu un președinte al republicei. Aceasta a fost una din cele mai stranii proiecte de constituțiuni cari s'au pomenit vr'odată în istorie. Prin el se stabilea monarchia și tot-deodată se desființa, căci i-se da președintelui mai multă putere decât regelui, dar nici republica nu era complectă, căci nimbul „regelui” scădea din nimbul ei. Numai situațiuni așa de încurcate ca acea din China pot să producă asemenea proiecte ca acesta și altele cari se discută acum de către delegații guvernului lui Yuan-Și-Kai și delegații comitetului republican.

Lucrurile sunt așa de puțin deslușite în China în cât nu putem prezice nimic cu siguranță. Este însă cert, că mișcarea republicană, deși are rădăcinile ei în popor, nu va triumfa decât parțial și după învingerea multor dificultăți. Victoria ei definitivă n'o va aduce decât un viitor mai îndepărtat.

Scrisoare din Cernăuți

După un an de luptă distrugătoare.

(Articol din afară.)

După risipirea atâtor forțe și energii a reușit „Tribuna” să ducă — fără isbândă se înțelege — lupta de distrugere contra partidului național timp de un an. Incidentul acestei aniversări a dat prilej celor ce stau în fruntea ziarului disident, să scrie articole elogioase, să citeze pasagii din scriitori străini și să se bată în pept, fiind convinși, că sunt mai tari decât bărbații partidului. Un an de muncă risipită în zădar însemnează pentru dânsii un triumf. Da un triumf al unor oameni ce nu-și pot da seama de daunele ce le aduc prin tactica lor poporului românesc din Ardeal.

Un neam slăbește mai mult din cauza neînțelegerilor ivite în sânul său. Dușmanii nu sunt în stare să-i cauzeze mari pierderi, când acesta știe să fie solidar, să-și cunoască bărbații de muncă sinceră și să asculte numai de un singur glas, cel al conducătorului.

Legile lui Apponyi, ce-i drept au sgudiv opinia publică, dar n'au reușit să facă din români — unguri. A fost numai o furtună, care a trecut fără urme.

Au urmat crâncenele alegeri, din cari românii ardeleni au eșit, cu încordarea tuturor forțelor posibile, sdrobiți. Cu pieptul deschis s'au dus mulți bravi fii ai neamului nostru contra haionetelor și gloanțelor. Urmarea ecestei iubiri nețârmurite față de neam și lege au fost victimele dela Mărgineni cari au oțelit pe cei crezuți învinși, dându-le nou imbold la luptă pentru dobândirea drepturilor egale.

Dar toate aceste n'au produs atât sânge rău în mijlocul românilor din Ardeal, ca desbinarea celor chemați, de a conduce poporul spre limanul fericirii. Nime nu credea la început, că micile neînțelegeri ivite vor lua dimensiuni atât de mari.

Am ajuns în stadiul, când bărbați mari ai neamului, apostoli ai unor vremi mai bune, n'au reușit să încheie pacea între cei resvrățiți. Și o să continue lupta, căci nici o rază senină și binefăcătoare nu vestește sosirea păcii atât de așteptate.

Dupăcum vedem din numărul aniversării figura poetică a d-lui Oct. Goga pășește în fruntea ziarului, ce nu va să știe de nici o disciplină și nici o supunere față de un for înalt național. Cu deviza „Tăcere, Muncă, Sinceritate” vor pași deci acești corifei naționali pe calea apucată. „Tăcere”... s'a făcut însă prea mult sgomot în jurul unor persoane. „Muncă”... am voi să știm, pe care teren.

Pe acela de a discreditat oameni cu valoare și influență vădită pe platforma politice românești. Dar se mai adaogă și cuvântul „Sinceritate” de care „Tribuna” n'a fost nici odată capabilă, căci a defaimat în coloanele sale în mod necuviincios pe atâția cari nu meritau.

O! Doamne! Să știe regretatul Rusu-Sirianu în ce hal a ajuns ziarul scos de dânsul la lumina zilei și susținut cu atâtea jertfe, cari i-au și săpat timpuriu mormântul! Ce profanare și lipsă de pietate față de munca unui om cinstit, care s'a știut totdeauna la înălțimea chemării sale!

Cronicarul nepărtinitor care va scrie istoricul acestei epoci de zbucium și dibuire în evoluțiunea neamului românesc se va opri măhnit și n'a putea trece mai departe fără să exclame: „De nu s'ar fi certat românii ar fi astăzi mult mai departe! Certele și lupta fratricidă au făcut să stagneze toate întreprinderile fie ele de ori ce natură”.

La ce deci atâta risipă de muncă, atâta acordare și zbucium zadarnic? Unde o să anjungeți pe calea apucată? Nu vedeți, că de ce vă îndepărtați, haosul crește și amenință să vă înghită și pe voi? Care-i ultimul vostru scop? Să luați frânele partidului în mână? Să primiți locuri în cameră? Să semănați ura și invidia în sufletul poporului, care

e cu totul nevinovat și străin de intențiile voastre ascunse?

Deci încă odată încotro și la ce? Nu căutați pe cel ce a scris, ci ce a scris.

Cernăuți, la 27/12 1911.

Niță Dic.

Infiripări de consecuențe

— Scrisoare deschisă către d. O. Goga —

Nu bucuroș într-o polemică cu poetul pătimirilor noastre, d. O. Goga. Nu doară că nu m'as simți destul de forte în convingerile și argumentele mele, dar mi-e teamă ca nu cumva să săvârșesc vre-o greșală gramaticală, căci atunci, vai de mine, aș fi la moment executat de ceata „primenitorilor” ca un analfabet și agramat, la al cărui prag n'au ajuns încă valorile culturii românești și mi-e teamă că numai decât aș auzi „troznind scândurile” și numai decât mi-s'ar pune înaintea ochilor icoana „măgarilor de pe Vezuv” și a „caprelor vândute dela bietul popor” ori alte insulte „obiective și senine”, pe cari le obicinuieste a le folosi poetul reformator de un an de zile în munca sa titanică de a „selecționa valorile morale” așa „în fuga condeiului”.

În nădejdea totuș, că față de mine, fost „agent electoral” al d-tale, „cârui totdeauna i-ai fost recunoscător”, vei păstra o obiectivitate mai desăvârșită, decât față de alți vezuvieni, îndrăznesc în contra vestitei d-tale „spadă de Toledo”, să mă apăr și eu cu modesta și ruginită mea custură.

Înainte de toate grăbesc a recunoaște, că într-adevăr apelul adresat alegătorilor unguri din cercul Chișineului l-am concepiat eu. Adevărul este însă că d-ta ai avut cunoștință despre el încă înainte de a se tipări, l-ai cetit cu atențiune și chiar d-ta ai dispus să fie trimis pentru tipărire la tipografia lui Birăuț în Budapesta.

Și în întreg apelul acesta d-ta nu ai excepționat nimic altceva, decât expresiunile folosite la adresa partidului contrar despre aceea, că nici cu sute mii de coroane n'au putut câștiga mai multe voturi. Chiar și înainte de a se distribui apelul, și-ai exprimat temerea, că vei fi tras în judecată pentru expresiunea aceasta, dar eu te-am liniștit spunându-ți, că în caz de proces voi primi eu toată răspunderea asupra mea. D-ta însă cu nimic nu ai excepționat frazele inculcate cu drept cuvânt de „Românul”, ci — și aici vezi, dai greș — ai primit și acum, ulterior, toată răspunderea pentru acele fraze, susținând cu cerbicie, că în acele fraze nu se cuprinde nimic vătămător pentru aspirațiunile noastre naționale.

Eu, d-le Goga, am recunoscut și recunosc, că acele fraze într-adevăr conțin o încălcare oarecare a programului nostru național și peste tot sunt în contradicție cu întreg spiritul luptelor noastre naționale, dar m-am scuzat pe mine și te-am scuzat și pe d-ta cu faptul indiscutabil și ușor de înțeles, că am făcut acel apel în toila luptei electorale, când învălmășala era la culme și când omul nu-și dă bine seama de gravitatea fiecărui cuvânt, ce-l folosește. Am recunoscut acum ulterior greșelile săvârșite în acel apel și recunoscându-le nu m'am mai putut identifica cu apelul nostru, ci mi-am exprimat părerea de rău pentru greșala săvârșită.

Nimeni nu va crede, că fie eu, fie d-ta, prin acel apel am tradat neamul românesc, dar iarăși dacă suntem bărbați conștii și de omenie trebuie să ne recunoaștem greșala și sunt sigur, că toată lumea va lua în considerare împrejurările și — ne va ierta.

D-ta însă ce faci? În loc să expui faptul, cum a venit, și să-ți recunoști greșala, cu îndârjire inziști pe lângă greșala săvârșită și încerci să mistifici înțelesul apelului, spunând, că nu s'ar afla întrânsul, ceea ce mai presus de orice îndoială se află. În această luptă desperată și fără șanțe de izbândă, te folosești de arme inadmirabile, când frazele inculcate le traduci fals, deci îți agravezi, prin rea credință, greșala săvârșită în bună credință. Și când vezi, că apărarea în chipul acesta nu-ți succede, părăsești câmpul de luptă mai întâi față de d. A. C. Popovici, iar apoi, simțindu-te rău strămtorat, cu un gest, ce nici decum nu tradează pe nobilul grand de Spania, fugi și dinaintea d-lui Goldiș, și fără veste, ca din senin, înfigi vestita d-tale „spadă de Toledo” în mine, ne-

fericitul client al d-tale, a cărui apărare ai primit-o atunci, când ai primit toată răspunderea pentru faimosul nostru apel.

Crezi, d-le O. Goga, că „ai infiripat consecuența” atunci, când angajându-te de apărător nerugat, după ce ai pierdut lupta, încerci să-ți îndrepti „pușculița” în contra clientului dtale, care nici nu te-a atacat și nici nu te-a rugat să-l aperi, ci bărbătește își recunoaște greșala și nu încearcă a se scuza cu fil și fel de traduceri false: Cei deprinși cu spadele de Toledo, granzii spanioli și descendenții Stuartilor din Scoția niciodată n'au procedat în chipul acesta atât de asemănător cu apucăturile lui Laie Chioru.

Nu, d-le O. Goga! Să fim bărbați, să ne recunoaștem greșala, să nu ne îmbrăcăm în haina infalibilității, căci „errare humanum est” și bărbăția șade bine nu numai pe Golgota, ci și pe Parnas! Iar vestita-ți custură de Toledo folosește-o împotriva dușmanilor comuni, căci chiar cea mai nobilă și istorică spadă își pierde noblețea, când se întrebuințează pentru răsvrătire împotriva fraților proprii.

Dar nici cu epitetul de „agent electoral” nu dovedești consecuență, nobile „infiripător” al consecuențelor, căci în articolul dtale „In ploaia de săgeți” vei să explici expesiunea rușinoasă pentru mine cu aceea, că nu voiai să te folosești de cuvântul brutal și ungueresc „cortez”. Ai voi să zici, se pare, că în locul cuvântului ungueresc „cortez” n'ai aflat alt cuvânt românesc mai potrivit, decât „agent electoral”.

Ori d-ta în acelaș articol, în care pe mine și pe d. dr. C. Iancu ne numești „agenți electorali”, domnilor dr. C. Ard-lean și dr. Gheorghe Popovici din Chișineu le zici „sprijinitorii mei în lupta electorală”. Te-a părăsit și de data asta sinceritatea. D-ta știai prea bine cuvântul, pe care puteai să-l folosești la adresa noastră, fără ca să ne insulti, dar' îți venia greu să scrii de două ori după o altă acelaș cuvânt, căci repetiția aceasta ar fi stricat frumusețea frazei și d-ta mai bine ai preferit să ne insulti pe noi, decât să săvârșești vre-o cacofonie. Credeai de bună seamă, că „analfabeții și bipezii inconștienți” și de altfel nu știu românește și vor socoti poate de mare compliment pentru dânsii insulta d-tale cu „agenții electorali”. D-ta ești în mare rătăcire când crezi, că frazele frumoase conțin totdeauna adevărul, dreptatea și binele.

Infiripă-ți consecuența, d-le Goga, și dacă aplici cuiva vre-o insultă: ori suține-o bărbătește, ori retrage-o necondiționat, dar nu încerca să scapi prin tangentă, făcându-te chinez, cum ar zice maestrul nenea Caragiale.

Dr. Iustin Marșleu.

Scrisoare din Năsăud

Năsăud, 22 dec. 1911.

Desigur, că în monotonia vieții din orașele, seratele literale sunt fenomene pe cât de rari, pe atât de mult așteptate de publicul iubitor de cultură și plicisit de melancolia zilelor de iarnă. De aceea, când se țin prelegeri publice la gimnaziul nostru, lumea românească, cu drag participă dând astfel dovadă, că înțelege rostul și însemnătatea acestor prelegeri.

La prelegerea din 9 decembrie intelectualii s'au prezentat în număr considerabil. De astădată conferențiarul a fost prof. d. Stefan Scridon cu o frumoasă prelegere din domeniul istoriei „Despre descoperirile mari”. Spune, că: „Începutul evului mediu e semnalat prin năvălirea popoarelor, care sdruncină ordinea și pacea în Europa.

Cercetând vechile cronici din aceste vremuri de restriște, te îngrozești, căci fiecare pagină e pătată de sânge.

În calea harbarilor totul se prefăce în ruină și sângele curge... Roma eternă, leagănul științei și al artelor e cucerită de ei... în locul templelor mărețe: ruine... nu se mai văd legionarii viteji... nu-i cine să stea în calea barbarilor... și tipetele copiilor și mamele se amestecă cu vaietul răniților și focul nimicește palatele și templele sfinte... Piere Roma și cu ea bogăția și cultura de veacuri!...

Știința și arta se refugiază dinaintea barbarilor, ascunzându-se prin mănăstiri, așteptând zorile unor zile mai fericite.

...Incetul cu incetul furtuna se liniștește și din învălmășala popoarelor, ies la lumină câteva state bine închegate, cari protejate de zeii păcii, au avut timp să se desvolte și întărească. Oamenii iubitori de știință și artă încep să desvăluie rămășițele culturii antice, se însuflețesc de monumentele de artă aflate printre ruine.

Tendința lor de a căuta și de a imita arta clasică greacă și romană... o numim cu numele „Renaissance” — sau renașterea.

Acest curent, pornește din Italia, artiști ca „Brunelleschi și Giotto” Michel Angelo, zidesc temple mărețe inspirați de arta păgână, de arta clasică. (Domul din Florența, Biserica stului Petru). Ies la iveală tot mai multe opere de sculptură ca „Moise” „Mila” de M. Angelo și o mulțime de capd'opere de pictură: „Madona” de Rafael, Joconda (Gioconda), de Leonardo de Vinci.

Tot astfel înflorește arta și în celelalte țări (Rubeus, Rembrandt, Poussin).

...Mult a contribuit la desvoltarea culturii căderea Constantinopolului, căci o mulțime de învățați greci inundază Europa împrăștiind lumina culturii. Lumea începe acum a gândi mai liber, se formează acum state naționale și din ce în ce începe a se pronunța caracterul artelor și al culturii, în direcția națională. Comerțul până acum era în mâna câtorva orașe italiene, Veneția, Florența, Genova! Ele deja demult intraseră în legături comerciale cu Arabia și Indiile bogate, transportând mărfurile cu caravanele peste întinsele deșerturi ale Arabiei.

Comerțul cu Indiile însă, după căderea Constantinopolului, nu mai era posibil.

Trebuia acum căutat un alt drum pe care să se aducă mărfurile orientului, cari acum erau indispensabile pentru europeni.

Știința veni în ajutorul celor cari voiau să afle un drum către Indii, mergând pe mare încunjurând Africa. Deja din vremuri vechi era credința, că pământul e rotund, drept aceea încunjurând Africa, trebuia să ajungă în Indii.

Seneca și Plato încă erau de părerea, că pământul e rotund, cea-ce au întărit și arabii și incetul cu incetul, au venit la convingerea aceasta și alți bărbați culți ai Europei.

...Dar mai mult an îndemnat pe marinari să plece întru căutarea Indiilor, povestirile frumoase despre bogăția orientului, a nobilului venețian *Marco Polo*. Acesta călătorise în orient și trăise timp îndelungat la curtea chanului mongol. În cartea lui vorbea despre nesfârșitele bogății ale Indiei... și prin aceasta mări dorul europenilor de-a ajunge la Indii. Se fac încercări, dar fără rezultate favorabile, căci le lipsia marinarilor busola sau acul magnetic, după care să se îndrepte pe întinsul pustiu al apelor.

Flavio Giojio în fine află busola și aceasta descoperire a lui e un eveniment însemnat în istoria culturală a omenirii.

Portughezii în frunte cu Henric Marinarul încearcă mai întâi să încunjure Africa, ceea ce nu le succede, în schimb însă descoper insulele „Capului verde.”

La îndemnul lui Ioan II-lea *Bartolomeu Diaz*, la 1486 pleacă spre sud și ajunge la punctul cel mai sudic al Africei, însă din cauza furtunilor nu poate merge mai departe, ci e silit să se reîntoarcă.

Mai târziu „*Vasco de Gama*” pleacă pe drumul descoperit de antecesorul său, cu gândul să ajungă la țărnișii Indiei. Călătoria lui e norocoasă și în 20 mai 1498 debarcă la țărnișii Indiei în fața orașului „*Kalicut*.”

Dar cea mai mare descoperire e descoperirea Americii de către Columb.

... Mulți cred, că America a fost cunoscută înainte de 1492 cu aproape 1000 ani.

Prin veacul al VIII-lea, pe coastele friguroase ale Norvegiei trăia un popor de viță germană, *normanii*. Inmulțindu-se, patria lor săracă nu-i putea nutri, de aceea cete de tineri viteji se puseră în corăbioarele lor și plecară pe mare fără vre-o țintă hotărâtă. Unde ajungeau la uscat, debarcau și se așezau acolo pentru totdeauna. Astfel ei inundară, mai ales Franța, Anglia și Rusia, ba chiar și în Italia și amestecându-se cu populațiunea autohtonă, formară o mulțime de state nouă.

Hoinărind normanii pe mare, aruncați de furtună ajunseră la insula pe care ei o numiră „*Eisland*” sau azi Irlanda.

Pe la 983 Erik Randi, exilat din Irlanda, plecă să-și afle o altă patrie și ajunge la țărnișii „*Grânlandei*” pe care o numi astfel, pentru că era multă verdeață într-însa.

Mai târziu Seif Erikson, voind să meargă din Irlanda la Grânlanda, rătăcește pe mare și spre mirarea lui ajunge la niște țărnișii cu totul necunoscute. Ajuns apoi acasă, povestește la ai săi despre țara minunată, pe care a aflat-o și astfel se organizează o expediție la 1403, care descoperă țara „*Hellgoland*” (azi Finlanda) și *Vinland* (Cap Breton)... cronicarii însă din cauza depărtării n'au putut stabili o legătură mai strânsă între țara lor și între fericita țară aflată de fiul lui Erik. Nu peste mult puținii coloniști sunt siliți să se întoarcă acasă părăsind pentru totdeauna mănoasele insule ale Americii. Astfel întâia descoperire a Americii e uitată.

... Târziu de tot pela 1492 un bărbat curajos Cristofor Columb, călăuzit de ideea, că pământul este rotund pleacă spre vest, în credința că va ajunge în Indii și astfel descopere insulele din apropierea continentului Americii.

Insula pe care au zărit-o mai întâi și pe care au și debarcat sărbătorește, au botezat-o „*San-Salvador*” sau Sfânta mântuire.

Cristofor Columb era de convingerea, că a ajuns în Indii și nici prin gând nu-i trecea că el a descoperit un pământ nou. Dovadă despre aceasta este, că el numește pe indigenii cu numele de indieni.

Părăsit de toți și desiluzionat de nerecunoștința omenescă, Cristofor Columb moare și osemintele lui s'au pus spre repaos în Valadolid, de unde după jumătate de secol, au fost transportate în pământul descoperit de el.

Spania a fost atât de nerecunoșcătoare față de marele bărbat, încât nici n'a numit noul continent cu numele lui Columb, ci cu numele lui „*Amerigo Vospuci*”, un învățat care a hartografiat noul continent.

Dacă totuși mai există părerea, că pământul e în formă de disc, ea a fost spulberată prin descoperirea Americii și mai ales, că marinarii „*Fernando de Magelan*” și „*Sebastian Elcano*” în 1519 încunjurară pământul, descoperind strămoșia „*Magelan*” (după numele exploratorului) prin care trecură în oceanul pacific, unde descoperiră insulele „*Filipine*”.

Dupăce America fu descoperită, spaniolii încep războiul de cucerire... Pe acele vremuri existau în America două state puternice: Mexico (Mehico) și Peru. În fruntea lor erau împărați, aveau armată numeroasă și o cultură destul de însemnată.

Cucerirea a fost ușoară... ea s'a făcut mai mult prin înșelăciune... și prin efectul armelor de foc.

Dupăce aceste state au fost nimicite, Spaniolii încep a exploata sistematic bogățiile noului pământ, aurul și robii se ngrămădeau în Spania. În scurtă vreme ea ajunge bogată și puternică figurând ca cea mai mare putere în Europa. Dar bogăția nu i-a fost de folos căci prin războaiele religioase, averile colosale se cheltuiră și Spania decade ajungând la o stare deplorabilă.

... Incurând Spania e silită să părăsească posesiunile sale din America... lăsându-le Englezilor, dupăce și ultima redută spaniolă, insula Cuba, căzu în mâinile lor.

Astfel descoperirea Americii pentru Spania a fost o zi de sărbătoare în istoria ei și totodată pierderea Americii a fost o zi de jale națională, însemnată cu litere negre în analele ei.

Tot ce i-a mai rămas Spaniei, e renumele marelui bărbat Cristofor Columb, din strălucirea căruia se abate și asupra ei o rază de... glorie!...

Pentru votul universal

Cei solicitați a se rosti asupra reformei electorale, ce atât de mult îi place conțelului Khuen-Héderváry să fie la ordinea zilei și să pară că-l preocupă, în mare parte și-au dat răspunsul. Că părerea noastră și a celorlalte *naționalități* nu interesează pe actualul conte-primministru e ușor de explicat când aceasta nu poate fi utilizată pentru lungirea agoniei unui guvern, căruia i-a plăcut a-și stabili să plece odată cu ivirea acelei *ciume* universale. Se cam grăbesc deci cei cu răspunsurile și odată cu aceasta se apropie ziua fatală. Mai mult decât atâta, câteva din aceste răspunsuri uită cea dintâi condiție a lor; a fi „*patriotice*”, lipsindu-le așa de binecunoscutul adaos: ...asigurarea supremației maghiare prin cunoașterea scris-cetitului unguresc, prin o potrivită arondare a cercurilor electorale etc. etc.

Asupra votului universal se rostește acum și Academia de știință din Budapesta și orașul Mezőtur. Academia de știință în memorandumul ce-l prezintă guvernului declară că va rămânea pe lângă vechile ei credințe, cari nu pot fi decât pentru o Ungarie modernă. Reforma electorală pe care o dorește este aceea ce va aduce votul universal egal, secret și după comune. Dreptul de vot să-l aibă toți supușii cari au împlinit vârsta de 24 ani fără a se ține seamă de censul de avere.

Dela dreptul de vot să nu fie excluse nici femeile ci deopotrivă cu bărbații să-l exercite.

Vorbind de împărțirea cercurilor electorale fac singura concesie și anume de a se repartiza un număr mai mic de alegători la cercurile electorale din regiunile în cari procentul cunoscătorilor scris-cetitului e mai mare. Constatări interesante și mai cu seamă destul de cumiști cuprinde memorandumul și anume: Supremația maghiară nu se poate impune cu forța, se poate însă câștiga prin economie și cultură. Rezolvarea chestiunii naționalităților cât timp va fi o supremație de clasă și o lege electorală ca cea de azi, e imposibilă. Memorii se încheie arătând că toate acele primejdii pe cari le trâmbiță dușmanii votului universal, că ar urma acestuia, nu sunt reale.

Memorandumul Academiei de știință ne prezintă adevăratul vot universal ceea care nu face nici un fel de deosebire între fii patriei noastre și singurul care va putea nimici odată supremația de clasă și de rasă.

Cam acelaș vot universal îl voește și orașul Mezőtur. Consiliul comunal a însărcinat pe Iuliu Justh ca să prezinte celor două camere o adresă în chestiunea votului universal.

Guvernul încearcă toate mijloacele ca să aducă la ordinea zilei chestiunea militară amânând în felul acesta votul universal. Nu se speră deci ca votul universal — reclamat acum de toți ceice vor binele Ungariei — să devie opera partidului *muncii naționale*... care pare va pleca înainte de a-l rezolva. Acest vot universal însă a ajuns a fi în viitorul — care nu poate fi decât foarte apropiat, o cea dintâi condițiune cu care un partid oarecare va putea ajunge la guvern.

Cel mai frumos cadou de Crăciun pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul *Din cele trecute vremi*, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere - Arte - Științe

DOI OCHI.

*Doi ochi mă urmăreau mereu
Adânci, ca și seninul,
De vraja lor eram cuprins
Și nu știam ce-i chinul.*

*Dar astăzi ei nu mai lucesc
Și nu-mi mai ies 'nainte;
O noapte adânc' a coperit
Privirea lor cuminte...*

*Prin neagra noapte rătăcesc
Cuprins de dor și jale:
Doi ochi mă urmăreau mereu
Și nu-mi mai ies în cale...*

A. Callin.

Șach matt

Ne adunasem la taifasuri sub umbra unui cireș bătrân. Ziua era caldă. — Florile din grupurile din prejur răspândeau parfumul lor plăcut, paserile se ascundeau ciripind prin tufele de tamurise, iar noi ascunzându-ne de razele soarelui, ciupeam cireșele coapte din corfiță, și d. Marinescu, se găta să înceapă povestea.

Bătrânii jucau șach la masă, în răstâmpuri sorbind vinul roșu — din păharele lungi.

Ne așteptam la o poveste de totului tristă, analoagă, cu ceva tragic arab, căci Marinescu pentru noi „micul doctor“, dase feței sale o expresiune scrioasă.

Era și de altfel un copil palid, un blond aparibil, cu ochii clari, albaștri, cu privirea perdută plină de nostalgie neînțelese. De vre-o 30—32 de ani...

Bun, leal, semeț.

Ne îndeletnicisem să-i ascultăm poveștile fără să-i facem critică, că prea făcea gesturi largi, prea vântura din brațe, prea se încrunta, când spunea câte un pasaj dureros și crud.

Abstrăgând dela gesturi, el da enarării sale, o trăsătură fină, vocea lui metalică... o inmuia în cuvinte a lene, sau răsună vibrătoare, ochii îi rămăneau triști, sau scânteiau de mînie.

Acuma însă, se tolăni pe iarbă și ne istorisi o amintire din copilăria lui.

*

„Eram abia de 5 anișori, când la noi în sat venise un batalion de cătane. Era vară și făceau manevre. Eram tare micuț, așa cum poate să fie un băiat de 5 ani, dar preumblându-mă de mîna tatii, și mergând pe-acolo pe lângă șatra aceia mare, uniformă unei cătane, așa mult mi-a plăcut, încât plânsei și rugai pe tata să mă ducă să o văd mai de aproape.

Am stat cu ochii umezi de lacrimi, și am admirat tăcut, strângând mîna tatii, pe tinărul călăreț, ce părea o figură nemișcată, cum vedeam în calendare, ținând mîna în șold.

Tata vorbise mult cu el, pe când eu timid îi neteziam ciucurul dela sabie.

Lelița Rusanda ne privea dela geam, și era așa de frumoasă lelița atunci ca un hoboc de roză sălbatică. Imi aduc aminte, era la Paști. Mama mă învălise bine într-o năframă mare de lână surie și mă îndreptase să ud pe lelița... Și ea imi puse portocale în năframă și-mi dase în mîna o scrisoare să o dau dlui ofițer care să preumbla pe stradă... Și când m'am reîntors să-i spun că am predat-o, lelița sta ghiemuită pe un scaun lângă fereastră și plîngea — plîngea — cum plîngeam eu când mă pedepsia mama.

De ce plîngi leliță, de ce plîngi?!

Și ea imi prinse capul între mîni și zâmbind forțat și atât de trist, mă sărută oblu în vârful genelor.

Pentru tine petulantule, că prea ai mers aproape de cal, și frică-mi era să nu te lovească...

Eu cu mintea mea de copil, credeam că pentru mine o plîns lelița Rusanda — și mulțumit că nu mi s'a întâmplat ceva — imi curăteam portocala și sorbeam zama gustoasă ce curgea din ea printre degete.

Pe urmă trecuse multă vreme dela Paștile

acelea. Când am sosit odată pe feriile Crăciunului, eram student, care se trudește și cu greca... In vecini erau chiote de veselie, și o horă ca în poveste se legăna în stînga și dreapta pe covorul alb de zăpadă din curte...

Lelița Rusanda își serba cununia. Acum nu mai avea ochii plîși, cum veșnic o vedeam în vacanța de vară. Nu mai era făcută. Se schimbase că abea puteam să cred că e ea. Imi părea o copilă din pansion care face multe sburdălnicii când se vede în liber. Parcă o aud și acum ce frumos cântase în seara aceea, după ce se cununase cu nenea Porfir.

Luna se ridicase sus — în dreptul fântanei — și razele ei pale stau reci pe reci sloi dela găleată, și ascultau cântecul leliței. Un cântec dureros — un adio imi pare... care se pierduse... ca o șoaptă de moarte...

Am auzit odată un cântec de lebedă și semăna mult cu cântecul leliței.

Era așa de slabă pe atunci: dar trecuse iarna și în primăvară lelița prospicia bine. Se îngrășa văzând cu ochii, devenind tot mai frumoasă, tot mai moletă și așa de veselă. Râdea și se juca cu noi de a mălaiu. Ne învăța cadrulul, lanseul și valsurile, cântând:

Barca pe valuri
Saltă ușor —
Inima-mi bate —
Plină de dor...

Erau așa de plăcute verile când aveam pe lelița cu noi.

Și acum Xenii era băiat mare, cel mai mare și mai demierdat băiat al leliței. Implinisem 20 de ani. Aveam și un sfîrc de mustăcioară, care răsărise atât de anevoie și pe care lelița mi-o răsucea cătănește...

Așa vezi — spunea ea rar... Acum uită-te în oglindă... ochii albaștri, mustața neagră, frizură pe o parte!

Ce băiat drăguț am, numai de nu mi l-ar răpi vre-o fată de împărat cu ochii de mură!... și atunci venea la mine și își respira degetele subțiri prin frizura mea și imi sbârlea mustețile...

Nu! nu vreau să te pierd maică, că numai pe tine te am!

Intr'o zi vine fuga la noi și abia putuse să exprime de agitată ce era: „O venit, — o venit!!! — Și dase fuga prin odăi strigând: — Unde-i nepotu? — Unde-i băiatu?! El îi dase scrisoarea aceea! — Mama veni și ea fuga în odaia mea. — Lelița se trânti pe un scaun și începuse să plîngă cu hohot...

De ce plîngi leliță, de ce plîngi?

Și ea iară se uită la mine lung și în ochii ei cafenii, în fețele de lacrimi se scâldea atîta bucurie...

O venit... trebuia să se reîntoarcă cât de târziu, dacă tu i-ai dat... dar se reculese. — Inimă de femeie!...

De ce plîng... Iacă pentru tine berbantule, că imi ești prea drag... și mă lovi cu mîna peste umăr...

De astădată nu-i mai crezui leliței... Inainte spusese prea mult!...

Mă vedeam acum învălit în năframa mării — vedeam pe d. ofițer călare... vedeam pe lelița plîngând...

Și cum m'o mințit lelița atunci!

Uită că vine, am să-i cer eu socoteală...

D-na Rusanda scobora treptele să vie în grădină.

„Leliță, leliță... să-mi spui drept — ce o fost scris în scrisoarea aceea, care am dat-o eu d-lui căpitan.

In ziua de Paști... ști când eram abia de 5 anișori?! și d-na Rusanda râdea acum cu poftă și îl apucă pe „micul doctor“ de urechi.

Mișelule... mișelule, doar nu m'ai tradat?!

D. Porfir era curios de povestea noastră și nefiind atent... d. căpitan cu o lovitură îi dase șach-matt...

Cornelia Langa.

Narcissus

Traducere de Crin

Apa murmurând izvoarește din stîncă, aleargă pe costișul verde și când ajunge în o adâncime mică, se adună și o umple: se preface în o oglindă lucie, care reoglindează albastrul cerului. Flori albe și roșii înstelează țărnul ierbos. Jur împrejur înverzește pădurea și suspină lin.

Narcissus ingenunchiînd, se apleacă spre apă cu fața frumoasă și umerii goi. Lângă el sunt săgețile, săgeata îndoită și tolba cea din os de elefant. Incântat privește frumusețea proprie și surăde.

Vântul șăgalnic înzădar îi adie părul, ca și cum ar vrea să-l sbârlească. Inzadar fug spumele șopotind, ca și cum ar voi să-i facă atenți de viața trecătoare. Florile albe și roșii își întind spre el coroana mirositoare de petale și-l roagă, să le rupă: el nu simte respirarea dulce a lor, nu le vede culoarea. Ciocărlile cântă în triluri în înălțime, în lumina soarelui de dimineață, flomela cântă în pădurea înverzită: Narcissus n'aude cântecul gingaș, n'aude cântecul sărbătorec. Din pădure se aude un glas fermecat și zice:

— Narcissus, ce faci? Nu vrei să ști de iubirea mea? Vino la sînu-mi. Narcissus nu mă lăsa să mor!

Narcissus nu-și întoarce privirea, n'aude glasul chemător, jalea adâncă.

Trec ciasuri, se înserează, se întinde peste toate vâlul nopții, Narcissus nu se mișcă și Narcissus nu-și ridică privirea.

In lumina stelelor licăritoare se delectează în umbra-i proprie, care abia se desparte de oglinda apei și deja așteaptă zorile, cari iar îi arată fața și i-o colorează.

Și iată soarele iese și lucrește pe cer și Narcissus iarăș se adâncește în iubirea-i proprie. Inzadar îl adie vântul pe față și îl face atent izvorul. Inzadar miroasă florile și cântă pasărelele. Inzadar oftează glasul fermecat dela marginea pădurei. El n'aude nimic; el deja nu mai vede nimic, decît pe sine. Pentru el existența lumii a încetat.

A patra zi când se ivește soarele, Narcissus stă încă tot nemișcat, plecându-se spre apă, stă, ca o statuă. Oglinda apei arată o față mai galbenă, ca ceara, o gură strâmbă, o privire stinsă... Vântul adie, apa murmură lin, florile răspândesc un miros plăcut, paserile cântă: întreaga natură trăiește, dar Narcissus e mort.

Blaj.

Schiță

...Sala cea mare a concertelor e plină de lume. Candelabrele mari, aurite răspândesc o lumină puternică. Pe fețele tuturor e zugrăvită o neliniște, o curiozitate. Opt ore trecute și concertul nu mai începe!

In față, pe bină, un pian negru stă deschis. Pe el două lumânări ard nervos și par și ele agitate. Oamenii vorbesc, murmură... se agită pe scaune... Nu-i vorbă, un caz ca acesta stârnește curiozitate: domnișoara Ana Magdu absolvînd conservatorul și secerând mai multe isbânzi prin Germania, acum, ca dna Georgescu, s'a hotărît să dea un concert și în orașul ei natal.

Astfel nu-i nici o mirare că agitația să fie generală și ca publicul să fie nerăbdător... In fine... un murmur trece prin sală, și apoi e liniște: o liniște în care toți admiră pe artistă care urcă scena la brațul bărbatului ei... Un ropot de aplauze și iarăș liniște...

O voce urcă gama încântător, puternic și primele sunete dulci umplu sala de armonie. Cântarea exprimă o aducere aminte din tinerețe, o dragoste în care fata înșeală pe fecior. Emoțiunea ce se zărește pe fața cântăreței îi îmbracă vocea într'o mlădie lină și duioasă... Publicul e frapat... Acum dânsa își ia răsufare... în sală o liniște mortală... apoi vocea se mlădie ca mijlocul unei fete, urcă puternic, coboară lin, dar totdeauna dulce și mereu duios... Emoțiunea e generală. Sub impresia sentimentului din cântec, sub impresia acelei dragoste gingașe dar nefericite, damele fărâma lacrimi, tinerii stau fascinați și triști, iar bătrânii rătăcesc prin trecut... Acum ultimul crescendo umple sala, în care e exprimat strigătul de desperare a celui părăsit și blăstămul celui ce pleacă în lume ca să uite trecutul... Succesul și-a ajuns culmea, melodia

s'a sfârșit și cântăreața pleacă ochii în jos... Sala izbucnește în aplauze iar publicul însuflețit o acoperă cu flori...

... S'a început primul dans. Intr'un vals, în voluptatea muzicii, se leagă cântăreața cu tovarășul ei. Ea e o regină, dansul un Adonis. Toți îi admiră! Laudele întrec marginile... În ochii ei odată o licărire vie se produce. Ei privesc fix într'un colț al sălii și fața artistei pălește. În acel colț, pe un fotoliu ședea un bărbat cam de 30 de ani, îmbrăcat în haine de dans, cu o frunte boltită și cu o față albă pe care însă se remarcă bine semnele unor dureri trecute. Schimbarea cântăreței se păru nejustificată, căci ea își șopti: „m'am înșelat numai, nu-i el“, dar dacă cineva ar fi privit-o atent, atunci ar fi zărit în ochii ei tremurarea alor două lacrimi și ar fi observat, că atunci, când domnul de pe fotoliu i-a fost recomandat, un suspin se ridică din pieptul ei blând, cu care odinioară emoționă o sală întreagă.

D. profesor de universitate Aurel Munteanu!
D-na Georgescu.

Ambii se priviră lung și părură a se înțelege, căci fețele lor luară expresia unei dureri trecute dar care și azi îi stăpânește. Fețele le erau emoționate și poate aceasta a fost cauza, că în cursul dansului n'au grăit nici o vorbă.

După dans dansa părăsi sala, iar dansul se așază din nou pe fotoliu și se pierdu în vise...

Când mânezi profesorul se întoarse acasă, găsi pe masă un bilet:

D-le profesor!

Mâne după masă te aștept acasă! Aș dori să te întreb multe lucruri despre cele trăite și uitate. Sper că în numele tinereței și iubirei noastre trecute mă vei cerceta.

Cu stimă:
D-na Georgescu.

Profesorul se lăsa obosit pe canapea. Amintiri cu sutele începură să-l cotopească. Viața lui tristă, plină de jale, i-se întindea ca un fir dinaintea ochilor. Indușorât își reamintea lucrurile din viața sa liniștită de gimnazist: orașul dintre munți, brazii cu alele lor, pădurile prin cari s'a plimbat și a strâns flori cu o fetiță drăguță, cum apoi a plecat la studiu și s'a despărțit de aceste lucruri dulci și de acea ființă pentru totdeauna. Căci fetița s'a măritat, iar dansul a ajuns profesor de universitate. Necredința fetiței i-a cauzat multe dureri și de-atunci a jurat să nu mai iubiască... Și acum, azi, când aceeași ființă, cu care el culegea flori prin păduri odată, îl chemă la ea, el ezită un moment și par'că voi s'o cercet-ze... Dar profesorul visa mai departe... Afară era liniște, numai un clopot mic suna de vecernie lin, din depărtare, și frumos ca o voce blândă dintr'un vis mândru.

... Durerile, neajunsurile îi prezintă profesorului pe micul student mai fericit ca el. Jocurile și naivitățile copilului indușorât inima profesorului, iar când prima și ultima iubire a studentului și suferințele universitarului îi reapărură în minte inima lui se frânse și bătrânul înțelept începu să plângă...

Trenul de amiazi răpia din oraș și ducea cu sine, într'unul din vagoanele sale pe intristatul profesor, iar d-na Georgescu zadarnic privea la ușa, care avea să-i prezinte amicul ei înșelat, căci aceasta rămase nemișcată toată ziua.

Mânezi la universitatea din capitală un profesor ținea o prelegere cu o voce sigură despre legea transformării, dar fața-i era stăpânită de o tristete și o jale nesfârșită... Era Aurel Munteanu.

Livia Guțu.

Calomniatori!

Monitorul bandei de pirați intelectuali care de un an de zile sapă cu cele mai necinstite mijloace bazele organizării noastre naționale, murdărind atmosfera vieții noastre publice, prin procedee de calomnie a căror infamie nu are de egal decât nerușinarea lor, demascat în fața opiniei publice prin dovedirea negru pe alb ale mișelilor sale, se zbate în numărul de ieri în chipul cel mai lamentabil doar o umăgi pe cititori:

„Scrisoarea contelui Apponyi, zice organul de scurgere al tuturor infamiilor clandestine, nu dovedește nimic“. Pentru dansul reprodus scrierii contelui Apponyi prin care desminte o declarație care i-s'a atribuit de către un anonim mișel, nu constituie o dovadă.

Când era vorba însă de a calomnia pe alții, cuvântul ce se pretindea, că l-a spus acelaș ministru unui personaj clandestin, avea importanță.

Căci iată ce spunea atunci în nr. 251 din 16:29 noembrie:

„In cursul unei audiențe acordate unui membru al consistorului gr-or român din Sibiu, contele Apponyi s'a exprimat în felul următor despre deputatul „naționalist“ Vasile Goldiș: „Să-i spu colegului deputat Vasile Goldiș, că a mințit conștient, pentru că altcum „a vorbit cu mine și altcum a vorbit în „cameră“.

„D. Goldiș a tăcut la acuza aceasta gravă, cea mai gravă (subliniază calomniatorii N. R.), ce i-se poate aduce unui deputat naționalist...“

De unde acest Apponyi era demn de încredere când cuvintele lui imagine erau spuse de un calomniator unanim, acum numai inspiră încredere, când sunt scrise negru pe alb ca o neperitoare palmuire pentru obraji monitorului bandei de pirați intelectuali.

Și „construind pe naivitatea cetitorilor“ își închipue calomniatorii că vor putea zăpăci lumina vorbind de Tribunal.

Mișelia bandei de pirați este dovedită negru pe alb. Noi nu avem nevoie de Tribunalul unguresc de unde organul Mangrismului clandestin se așteaptă la mai multă indulgență de cât dela cel al opiniei românești cinstite.

Noi apelăm la românii cinstiți și-i rugăm să judece diferendul, dintre noi și acești mizerabili care nu au lăsat nimica neterfelit în campania lor distrugătoare ce o duc de un an de zile.

In fața acestei opinii cinstite noi băzări pe dovada scrisă îi declarăm de calomniatori.

Dacă dâșii se simt nedreptățiți, dacă cred că contele Apponyi i-a înșelat, n'au de cât să adreseze se dâșii la tribunalele ungurești.

Răsboiul italo-turc

Cel mai nou moment al crizei interne din Turcia este faptul, că a reușit să fie câștigată aprobarea sultanului în chestia dizolvării camerei. Hotărîrea aceasta va putea să pricinuiască încă grave complicațiuni. Totul depinde însă dela atitudinea ce o va lua corpul ofițerilor din armată față de această hotărîre. Iar dacă corpul ofițerilor va manifesta o atitudine ostilă contra acestei hotărîri, în Constantinopol, se vorbește, că în cazul dizolvării parlamentului va fi numită o dictatură militară.

Știri de pe câmpul de luptă.

Constantinopol. — In ajunul Crăciunului la Tobruk a avut loc o luptă sângeroasă, care a durat

până în seara primei zile a Crăciunului. Înainte de revărsatul zorilor două coloane turcești au atacat trupele italienilor și cu toate că vasele italiene au slobozit o ploaie de gloanțe omorîtoare pe uscat, armata turcească a respins pe italieni. Turcii au strătorit către țărmlul mării pe dușmanul care se retrăgea. Trupele turcești au luat pradă multe mitralieze și tunuri.

Roma. — După o știre din Constantinopol, ministrul de război a publicat o telegramă, în care spune, că în 22 dec. n. trupele turco-arabe au atacat pozițiunile italiene din Tobruk și că au luat pradă o mare cantitate de munițiuni și arme. Știrea aceasta este absolut falsă. Turcii nu numai n'au reușit să străbată prin linia de bătaie a italienilor, ci ei au fost siliți să se retragă cu pierderi considerabile.

Reîntoarcerea vaporului „Martha Washington“.

Triest. — Vaporul „Martha Washington“, care fusese bombardat cu prilejul ultimei sale călătorii spre America, de către un vas de război italian, spre sud de Patras, s'a reîntors la Triest. Căpitanul vaporului a declarat unui ziarist, că incidentul s'a întâmplat într'adevăr.

Epidemii pe câmpul de luptă.

Milano. — Ziarul „Avanti“ a reușit să-și procure o telegramă confidențială a inspectorului intendentei către guvern, prin care se cere repatrierea bolnavilor, deoarece între soldații din Africa bintue epidemii.

Nouii mobilizări italiene.

Milano. — Guvernul a hotărît lărgirea acțiunii în Tripolis și din cauza aceasta el a ordonat mobilizarea corpului din sudul Italiei.

O nouă luptă la Benghazi.

Roma. — O depeșă fără fir, din Benghazi, anunță că ieri dimineață inamicul a început să înainteze. Diferite coloane având o forță de câteva mii de oameni, cu artilerie, s'au dispus pe frontul nostru de răsărit, înaintând dela mare până la Berka, la o distanță ca de 5 klm. Trupele noastre erau pregătite pentru a-l aștepta, însă starea mării împiedeca concursul vaselor de război.

Inamicul înaintă încet în direcția Fostat și spre redutele noastre nr. 4 și 3 până la 2 klm. De îndată ce inamicul a sosit în această distanță, ai noștri deschiseră focul de artilerie și-l opriră pretutindeni, pricinuindu-i pierderi considerabile cari se puteau vedea și din pozițiunile noastre. Spre apusul soarelui, inamicul se înapoia spre oaze. Noi nu am avut nici o pierdere. Inoptându-se, timpul deveni frumos, marea se liniști și proiectoarele vaselor au putut lumina împrejurimile cari rămase deșerte.

Părerile unui socialist independent italian

Roma. — Socialistul independent Napoleone Coloanni publică un articol prin care arată că răsboiul nu a înălțat prestigiul Italiei ci l'a scorbort.

O dovadă de aceasta este: întâi, că Austria a limitat acțiunea Italiei pe coasta Adriatică; a doua, că Rusia a împiedecat blocarea Dardanelor; a treia, că Franța permite contrabanda prin Tunisia și a patra că Anglia a călcat decretul anticruinei.

Nu se poate vorbi deci de prestigiu ci de înjosire și vina este a antreprenorilor răsboiului, cari nu au prevăzut aceasta.

Bombardarea dela Zoughu.

Paris. — Corespondentul ziarului „Le Temps“ care se află în lagărul turcesc, află din Zoughu că bombardarea vapoarelor de război italienești nu a făcut nici o stricăciune însemnată, pe toată întinderea coastei. Prin urmare impresia morală care a fost poate în intenția italienilor de a produce nu a avut efect la arabi. Numai la prima bombardare din Zoughu un șrapnel a căzut într'o grupă de fugari, ucizând trei femei și trei copii. Din acel mo-

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biron central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultanții dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

ment toți bătrânii, femeile și copiii au fost transportați înăuntrul țării.

Cu ocazia încercării făcute la 16 decembrie de a se lua cu asalt mormântul Sidisaid, care este un punct strategic important, italienii au avut șase morți, între cari un ofițer, și au fost respinși.

Desmintirea tratativilor de pace

Roma. — Agenția Stefani comunică: După știri din Paris, ziarele din Londra au publicat, că la inițiativa Italiei se vor începe tratative de pace, dar că opinia publică turcă este contra păcii. Agenția Stefani se vede silită să desmințască această știre.

Ultimele faze ale beduinului

Cetind începutul scrisorii penultime, din București, a „Tribunei” am simțit o satisfacție deosebită; satisfacția muncitorilor, cari văd ori întrezăresc măcar rezultatele fericite ale străduințelor lor. Cetitorii știu, câtă bătaie de cap avem, de vre-o 2 săptămâni, cu d. Șoricu.

În numărul amintit al ziarului, demimondial simpaticul nostru colaborator ne-a înșeninat sufletul cu licărirea fulgerătoare a unor nădejdi, pe cari de mult le purtam în „alergările condeilor” noastre. D. Șoricu — ne-am zis — s'a lăsat de prostii. Iată, ce cuminte scrie el, de Grigore Ion.

Și par'că o teamă ne strângea inima. Ne păștea grozava prevestire. Și în adevăr, abia am întors foaia și cruda realitate ne-a risipit bucuria așa de scumpă și de rară: beduinul nostru, vai, bătea iarăși câmpii.

Iată, așa se perde el, rătăcește prea mult în exploatarea lucrurilor de senzație, bine zicea necunoscuta din munții apuseni: Dela eroul zilei de 30 august 1877 Șoricu și-a luat vânt și, montat cum era de revoltă, a picat taman la comitetul național. E adevărat, că a făcut un mic popas la Axente Sever, pe care, în treacăt fie zis, mai bine l'ar lăsa în pacea lui.

Cu Grigore Ion, ca să zic așa, Șoricu lovește în toți dușmanii „Tribunii” (totăștia sunt și ai beduinului), pe rând, în toți membrii comitetului național, în „Românul”, într'unul din sămănătoristii de odinioară, în Gábor — dar în cine nu lovește bardul nostru, când îl apucă strechea?...

Noi însă n'am disperat, și nu vom dispera. Il vom reduce pe colaboratorul atât de simpatic cetitorilor noștri, la sentimentul realității; prin muncă, prin tăcere, atunci când va pune cât mai puțină „intransigență” în negliobiile lui — și în totdeauna, prin sinceritate.

Dădusem a înțelege cetitorilor noștri încă dela primul diagnostic ce-l făcusem bolnavului, că temperatura se poate urca mult și că ne așteptăm la tot felul de injurături. Ne-a fost deci cu atât mai mare surpriza, când, într'o nouă scrisoare a prințului de Bavaria, am cetit rezultatul calmantelor noastre.

„Ce zile posomorite. A trecut atâta vreme de când pe cer nu s'a mai arătat soarele. O negură deasă acopere de câteva săptămâni orașul, care altădată, pe timpul ăsta, răsuna de clinchete de zurgălăi. Cine știe. Poate că cerul jelește frumoasele zile de toamnă, cari s'au dus. Poate că și lui îi pare rău după lumina blândă, ce se revârșea în valuri peste parcurile vestejite”.

În același ton elegiac și, destul de cuminte față de trecut, Șoricul nostru ia apărarea dlor Oct. Goga și Ilarie a Chendi, dlui Vlahuță, a lui Nicolae Grigorescu și, ca printr'o inspirație se indignează împotriva dlui Aurel Popovici.

Fără îndoială, acest ton pe care publicul ni-l datorește în primul rând nouă, a produs o bună impresie în rândurile celorce urmăresc mai de aproape tumbele ursulețului nostru. Fiindcă iată ce primim astăzi dela însăși necunoscuta din munții apuseni, care a simțit, ca și noi, unde zace sminteala beduinului și care, la urma urmei, ar putea fi învinuită cel mult de părtenerie pentru Șoricu:

„Domnule redactor, eu l-am rugat frumos pe d. Șoricu să nu mai scrie lucruri de senzație, ci să se retragă în lumea sufletului său, fiindcă celea din lumea sufletului său când le începe nu se mai isprăvesc. Mai întâi nu trebuie să cetească nici gazete — iar la cafenea se poate ține numai de

table. Vă rog dați „frumos” pe d-voastră, cari ați produs de atâtea bri rândurile mele modeste și cari ați scris cu atâtea interes și căldură în „Românul” nu numai de d. Șoricu (de ce-i ziceți Șoricu?) — ci și despre modesta mea persoană. — Vă rog să cetiți „Tribuna” de astăzi și veți vedea că s'a mai liniștit. Ce înfierbântat era săracul d. Șoricu, (Șoricu! N. cul.) chiar mai zilele trecute, și ce indignat împotriva comitetului național, iar acum, deși se mai dă câteodată, nu puteți spune că face prostii cu conștiință. Eu i-am scris și d-lui (tot la cafe-neau Kübler) și l-am rugat să nu mai atace comitetul național, ci dimpotrivă, dacă încă nu-i târziu, și dacă d-voastră vreți (vă rog frumos!) să între și el la „Românul”. El nici cu d. Bocu nu se poate înțelege, până în cele din urmă, fiindcă-i nebunatic, cu ceilalți din redacția „Tribunei” și mai puțin, dat fiind că ăia până și pe d. Bocu l-au pus la loc deschis”.

Luăm mai întâi act că „necunoscuta” există — și cerem dlui Șoricu iertare dacă, date fiind abuzurile imaginației sale posnașe, atât de cunoscute cetitorilor noștri, am pus la îndoială existența necunoscutei din munții apuseni, a cărei solitudine pentru d-sa ne-a mișcat adânc.

Iar necunoscutei, care a avut o parte destul de însemnată la popularizarea numelui d-lui Șoricu și care vrea să ne angajeze într'o atitudine consecvent binevoitoare față de protejatul său, îi răspundem cu d. Șoricu însuș:

„Oricine ai fi necunoscută cetitoare, nu uita, că cel ce scrie nu este al lui, ci al celorlora, cărora se adresează și oricâtă predilecție ar avea pentru anumite subiecte, trebuie să se gândească la toți”.

Ce crezi că ai făcut, deci, scriindu-i la Kübler? Poți să garantezi, necunoscută dragă, că amicul și colaboratorul nostru are să se țină de sfaturile tale, ca orbul de gard; poți să ne garantezi, că și-a făcut suma și că n'are s'o mai ia razna, chiar dacă i-ar pretinde d. director al „Tribunei” să se hărjonească cu comitetul național și să facă tumbe de revoltat nevinovat?... Nu poți, necunoscută împăciuitoare și dragălașă. Oricare ți-ar fi slăbiciunea pentru proza lui Șoricu, ori poate chiar pentru Șoricu însuși (seuză indiscreția), noi nu ne putem pierde capul alunecând pe povârnișul greșelilor ce nasc din lipsa prevederilor îndestulătoare. Șoricu nu este al său. El este al tuturor, al românilor întregi, al „Tribunei”, al „Românului” — poate mai mult al „Românului” decât al „Tribunei” — și dacă altă necunoscută — câte nu sunt! — ar cere beduinului tot mai simpatic al naționalismului român să escrocheze un interview lui Amuliu, el ar face-o și pe asta — și iată-l din nou ocupându-se cu lucruri de senzație.

*

Dar ziua de azi ne aduce îndreptățirea neîncrederei noastre în toanele pacientului. Am prevăzut-o. Acum temperatura e mai ridicată decât oricând, și intervenția noastră e reclamată imperios și cu cea mai mare urgență.

Mai întâi Șoricu își arată, cu o modestie rară, atenția-i binevoitoare față de poporul de dincoace:

„Aștept totdeauna cu nerăbdare ziarele dela noi. Și urmăresc cu interes toate manifestările vieții noastre de acolo. Îmi pare bine când aflu că-n cutare sat biata nație și-a putut afla mijloacele pentru a-și salva școala, când cetească despre devotamentul cutărui preot pentru ridicarea poporului său. Zâmbesc când văd în unele rânduri reclama deghizată, care nu-i decât preludiul viitoareii candidaturi la demnitatea de fruntaș dintâi.”

Dupăce, cu același exces de modestie, își lăudă înaintașii, cari au putut fi oameni cum se cade fără ca prin asta să se poată însă scuza prostiile urmașului lor, Șoricu se supără că noi i-am schimbat numele, deși publicul cetitor care urmărește zilnic coloanele ziarului de sub direcția d-lui Bocu s'a putut încredința că Șoricu însuși s'a numit beduin, bătându-și pieptul, că tot el s'a numit prinț de Bavaria — și că însuși Anchise l'a chemat pe numele familiar de Șoricu.

Foarte inteligent, foarte ironic și foarte modest totodată, beduinul își apără părintii de învinuirea că ar fi fost fruntași dintâi ori că ar fi vrut să fie, și în același timp, printr'o mișcare drăcească, dă o lovitură tare d-lui Goldiș.

„N'am avut nevoie să-mi schimb numele cinstit, moștenit dela înaintașii mei. Pentru că aceia n'au fost fruntași dintâi, nici n'au prezentat nicăiri conturi, pentru ca să-mi fie rușine de faptele lor. A da, dacă mi-ar fi lăsat alt nume, ca de pildă acela de Goldiș, mărturisesc că mi-ar fi rușine să-l port. Prea s'ar lega multe povești urite de el”.

Apoi dupăce rostește mai întâi în gând apoi tare, „hai sictir”, trece la „Gazeta Transilvaniei” și o certe pentru schimbarea de proprietate, care s'a făcut fără știerea beduinului.

Dar aici Șoricu, ajungând la temperatura cea mai ridicată, se dă de-a trânta cu toți — așa că nici noi cari urmărim de mult toate manifestările maladiei, nu mai distingem nimic clar în dozordinea asta a beduinului:

„Așa s'a reorganizat presa noastră autorizată: La „Pseudoromânul” se angajază un individ pe care nici vremea, nici bacalaureatul, pe care luat la vârsta de 28 de ani, nu l-au putut ciopli, nu l-au putut scutura de lichidismul înăscut. „Gazeta” își schimbă capul. Și reforma-i gata. Biata „Gazeta” cel puțin ne face s'o campătimim, gândindu-ne la trecutul ei. Dar „Pseudoromânul” al cărui scurt trecut e un lanț de minciuni, de calomnii tâlcuite pe rând de cutare aventurier, sau de cutare bacalaureat la 28 de ani, — nu merită nici o compătimitire. Organ al lașității de cugetare, scris de oameni lași, servit de slugi lașe, ar putea să-și schimbe și el titlul din „Românul” în Lașitatea, căci, cetindu-l, nu poți erlama decât: Cioflecărie! Vai de bieții lui cetitori”.

Noi, după cum știu cetitorii „Românului”, ne ținem mai de mult de capul lui Șoricu, fiindcă vrem să-i dăm „Tribunei” un corespondent care să trimită ziarului demi-mondial din Arad tot felul de știri din România, cari interesează, cari pot fi de folos „Românilor” de dincoace. De aceia ori-ât s'ar burzului și s'ar da Șoricu de-a trânta, noi nu putem renunța la opera noastră, ci stăm întotdeauna gata spre a preveni pe cetitori ca să nu fie păcăliți.

Uite, Șoricule, câteceva din viața culturală a României, din viața economică și chiar din viața politică ai putea scrie — și ai putea fi și tu de folos ziarului, făcând bucurie d-lui Bocu, directorul. Dar câtă vreme vei bate câmpii, câtă vreme vei induce în eroare pe cetitorul puțin rafinat din Ardeal, făcându-l să te confunde cu un beduin, ori cu un prinț de Bavaria; câtă vreme vei încanta publicul cititor cu hasmul că ai putut obține un interview dela Anchise și că ai fi reușit să-l faci „tribunist”, trebuie să știi că noi te vom demasca. Câtă vreme tu, corespondent și beduin rătăcitor prin cafenelele Bucureștilor, vei face „primenire” de unul singur, muștrând fără milă comitetul național, în vreme ce d. Bocu, directorul, de-l iei de scurt, spune că n'are pretenții de premenitor, „că-i plac chefurile” și-și cere iertare, când o mână „monocordă” îl amenință, câtă vreme te mai încumeți să faci pe don-quickhote naționalismului liric, atâtea vreme noi, Șoric neprețuit, vom fi darnici cu batjocura noastră.

Deci insultele grosolane ale beduinului ne dispun.

De tipă, dovedește că bicial nostru l'a ars după cuviință. Noi nu ne revoltăm, și nu ne scârbim, fiindcă mai avem de muncă și vrem să rădem. Și tuturor pozelor caraghioase și vorbelor late, va răspunde la vreme, bicial ironiei noastre, ca să ferim publicul de păcăleli. Noi, cu parul nu ne vom repezi nici odată la d. Șoricu. Balonul umflat e destul să-l înțepi cu acul.

Nu-ți închipui câtă grijă îți purtăm, Șoricule dragă...

*

P. S. În clipa din urmă d. R. Cioflec primește o cartă postală din partea d-lui Șoricu. E iscălită „Ion” și e plină de cele mai ordinare injurături, și imprecății la adresa acelora, cari își închipue beduinul nostru, că l-au gădilat.

Cei ce doresc să cunoască mentalitatea caracteristică a unui primenitor, și efectele dureroase, dar salutare ale tratamentului nostru, pot vedea cartă postală plină de murdării, despr. cari nu se poate da o idee nici pe departe.

INFORMAȚIUNI

Arad, 29 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploi și înghețuri.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploi, înghețuri.

Temperatura la amiază a fost de 14 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'77
" " mai	"	11'62
Secară pe aprilie	"	10'32
Cucuruz pe mai	"	8'55
Cucuruz pe Iulie	"	8.60
Ovăș pe aprilie	"	9'70

Noul nostru roman. La 1 ianuarie 1912 vom începe să publicăm în foia ziarului nostru restitul roman al marelui scriitor rus Nicolae Gogol, „Suflete moarte”. Această măreață operă a literaturii universale ne dă o icoană vie din viața nobilimei ruse. Numele autorului lui Tarass Bulba e credem o garanță suficientă pentru ca orice cetitor al „Românului” să se simtă îndemnat a urmări zilnic foia noastră.

Traducerea se va face — pentru prima dată în românește, și într-o frumoasă românească — de unul din tinerii noștri scriitori.

Aniversarea nașterii reginei Elisabeta a României. Măne M. S. regina își va serba a 68 aniversare a nașterii sale. Augusta sverană s'a născut în 29 decembrie 1843 st. n. la castelul de Nennzio. Cu ocazia aceasta registrele vor fi deschise la palat toată ziua iar centrul orașului va fi pavozat ca în zilele cele mari.

Zile ca acestea mari sunt pentru poporul român tot atâtea ocazii spre a-și arăta recunoștința pentru marea operă de civilizație și de cultură ce în bogata și roditoare lor domnie au îndeplinit-o la gurile Dănării.

Frații din România ca și întreg neamul românesc trebuie să fie mândri ca în fruntea regatului în care se concretizează toate aspirațiile culturale ale neamului românesc, au în regina Elisabeta nu numai o regină model ci și o adevărată mamă al cărui suflet nobil a dat înbold la atâtea fapte nobile și a cărui aureolă regală este în chip atât de mult mărită în strălucire prin coroana genialității poetice a Carmen-Sylvei.

Corul bisericesc gr.-or. din Nerău aranjează luni la 26 decembrie, 1911 (8 ian. 1918) în „Casa Națională” o reprezentație teatrală urmată de concert și joc. În pauză se vor juca jocurile naționale „Călușerul” și „Bătuta.” Inceputul la 8 ore seara.

Programul: „De neceaz” teatru sătesc de Th. D. Speranță, predat de Eremie Cioban, Coriolan Iac. Gheorghe Chiței și Petru Barbu. „Țiganul la țîrg” dialog comic, de Emanuil Suciu, predat de Melentie Minișan și Gheorghe Chiței. I. Urest: „Peneș Curcanul”, C. Porumbescu: „Sum arboros.” Emanuil Suciu: „Țiganul la vânat” anecdotă declamată de Ioan Pisan. G. Muzicescu: „Oșteanul.” Iosif Stanca: „Portul românesc,” declamată de Coriolan Croitor. I. Vidu: „Arcașul.”

Congresul socialist din Bohemia. Congresul social-democrat ceh care a avut loc în Praga a fost închis. În ședința de încheiere delegații Nemes și Tomaschek s'au ocupat cu cearta dintre social-democrația ceho-slavă și partidul social-democrat al întregului imperiu.

Nemes a spus că social-democrații ceho-slavi au rămas credincioși principiilor fundamentale conducătoare ale ideii internaționale și tinde la menținerea și respectarea naționalității lor. To-

maschek declară că social-democrații polonezi privesc cu simpatie tendințele de autonomic ale cehilor.

Ambii oratori au încheiat, în mijlocul unor vii aplauze, cu constatarea că lupta pentru autonomie a social-democrației ceho-slave e o necesitate istorică. Lupta trebuie să fie dusă până la capăt. Congresul a adoptat apoi o moțiune concepută în acest sens.

În urmă, adunarea a hotărât înființarea unui fond electoral de 1 milion de monede a 20 heleri. Deputații partidului au subscris imediat 50.000 monede a 20 heleri, reprezentații breslelor au subscris 5000.

Instrucția primară în armata franceză. La 29 iulie st. n. parlamentul francez a votat o lege, stabilind un examen anual de instrucțiune primară a recruților la sosirea lor la regiment. Această lege a prevăzut organizarea de fiecare corp de trupă, a unor cursuri speciale de instrucțiune elementară.

În toamna aceasta s'a făcut recruților examenul Examenul n'a fost de loc satisfăcător. Mulți n'au știut ce este republică și de când există. Alții n'au știut ce împărat era în Franța în 1870; unii au spus că era Louis-Philippe, iar alții Napoleon I sau Ludovic XI-lea! Rezultatele au fost la 1375 soldați: soldați cu diploma sau certificate 37 la sută; cu instrucția suficientă 32 la sută; cu instrucția insuficientă 16 la sută; analfabeți 9 la sută.

În general, în regimentele franceze sunt 25 la sută analfabeți.

O nouă invenție a presei vieneze asupra României. Ziarul „Deutsches Volksblatt” din Viena primește din București o telegramă, în care spunea, că ofițerul superior de cavalerie Mihalache Bodnărescu din Tulcea, fiind supărat că l-a părăsit iubita lui Charina Giacomo în etate de 17 ani, s'a dus la locuința ei și i-a turnat vitriol pe obraz, lăsând-o în stare gravă. Ofițerul a fugit apoi în stradă, unde fiind urmărit de public și poliție, a tras mai multe focuri de revolver, provocând un adevărat măcel. Trei persoane au fost omorite. În cele din urmă ofițerul s'a sinucis.

Dela Academia Română. Azi vineri la orele 2 d. a. Academia Română din București a ținut ședința publică, în care s'au făcut următoarele comunicări.

D. I. Bogdan: *O scrisoare din 1679 a mitropolitului Dosofteiu.*

D. N. Iorga: *Contribuții la istoria bisericii noastre: mănăstirea Neamțului și biserică din Bălinești.*

Minte de săcui. Trei săcui din Seps-Sângeorgiu au fost citați ca martori la tribunalul din Brașov. Berbanților li-se părea însă prea mare cheltuiala și își băteau capul, cum să poată face ei economisire. După multă chibzuială s'au înțeles să cumpere numai un bilet de tren, apoi vor înșela ei cumva pe conducătorul trenului. Săcuii urcară trenul și intrară într'un vagon plin de pasageri. Unul dintre ei, care avea biletul, stătu treaz, iar ceilalți doi se culcară, prefăcându-se că dorm. Conducătorul trenului crezând, că poate săcuii vor fi urcat trenul mai de mult, nu le-a cerut biletele, ci i-a lăsat să doarmă mai departe. Astfel peste prima încercare au trecut în pace. În sfârșit sosiră la Brașov. Ajunși la ieșirea din gară, unde trebuiau să predea biletele, săcuiul care avea bilet o luă la sănătoasă. Portarul firește o luă și el fuga după săcui. În timpul acestor doi săcui se făcură... camfor. În sfârșit portarul ajunse pe săcuiul, care avea bilet și-l întrebă:

— Unde-i biletul?
— Iată-l, no...
— Apoi pentrece ai fugit?
— Medicul mi-a recomandat să fug, căci fuga, spunea medicul, îmi folosește sănătății.
— Apoi nu ai văzut, că și eu alergam după d-ta?
— Ba, am văzut, dar am crezut, că și d-tale ți-a recomandat medicul această cură sănătoasă...

Amorul propriu al unui conductor de tren. O telegramă din Londra anunță că împăratul Japoniei făcând o călătorie cu trenul a suferit o întârziere de un ceas din cauza unei greșeli a mecanicului Shipiro Shimidon, care s'a sinucis apoi de rușine.

Populația Bulgariei. Populația Bulgariei s'a urcat la sfârșitul anului 1910 la 4.329.108 locuitori, față de 3.154.375 din anul 1887.

Creșterea este astfel de 1.223.833 locuitori în 23 de ani; ceea ce reprezintă un spor de 21,7 la sută în acest interval.

De fapt creșterea populației creștine e și mai mare de oarece în timpul acesta au emigrat din Bulgaria foarte mulți mohamedani.

O reclamă originală. Pe când Liszt era la începutul carierei sale a făcut, însoțit de tenorul Rubini, un turneu în orașele din Nord.

Într-o seară într'una din capitalele scandinave cei doi artiști s'au găsit în fața unei săli aproape goale.

Rubini furios a refuzat de a cânta.

— Trebuie să cânti și cât se poate de bine zise Liszt, gândeste-te că acești treizeci de indivizi reprezintă elita muzicală a acestei țări sălbatice.

Rubini s'a executat și Liszt a cântat cum știa el să cânte.

Dar în mijlocul concertului s'a ridicat dintr'odată.

— Domnilor și doamnelor, zise, cred că ați înghițit destulă muzică. Vreau să vă procur o altă petrecere. Vă rog să bine-voiți a primi o cină din partea mea.

După puțină ezitare scandinavii primiră.

Această petrecere a costat mult pe Liszt dar a doua seară sala era plină.

Numai cât a doua seară nu a mai fost nici o pof-tire la ospăț din partea lui Liszt.

Un muzeu arheologic și etnografic în Iași. Din inițiativa dlui dr. Bogdan, rectorul Universității din Iași, și a d-lui Teodor T. Burada cunoscutul etnograf, se va înființa în curând la Iași un Muzeu arheologic și etnografic, care va fi pus la dispozițiunea publicului și acelor cari doresc a face studii în această direcție. D. Burada este în special însărcinat cu colectarea obiectelor, căruii posesorii de asemenea obiecte și antichități vor binevoi a i-le încredința.

O afacere senzațională la Curtea din Viena. În cercurile Curții din Viena se vorbește despre o afacere al cărei punct de gravitație e cunoscuta artistă dramatică a Curții imperiale, Ecaterina Schrott, care după cum se știe fusese în relațiuni intime cu M. Sa monarhul. Artistă avusese de îndurat din partea arhiducilor și a curții imperiale și mai ales din partea fiicei monarhului arhiducesa Maria Valeria, cele mai înverșunate ostilități publicând memoriile sale. Contractul pentru publicarea acestora a fost încheiat cu cunoscuta firmă de editură din Berlin Paul Casierer.

În urma acestei hotăriri, cercurile autorizate ale Curții au început tratative cu celebra artistă, al căror rezultat fu că s'a ajuns la un acord potrivit căruia toate ostilitățile împotriva artistei fură suspendate.

În schimb artistei i-se rezervă numai dreptul de a publica prima parte a memoriilor sale, pe cari le-a scris până la 1890; pe când partea a doua, care tratează despre relațiile ei cu M. Sa monarhul, a fost depusă în arhiva Curții.

Editorul Casierer a acordat artistei pentru dreptul de a edita memoriile sale 20 mii de mărci.

Lumină electrică în Zernești. Din Zernești i-se scrie „Gaz. Trans.": După multe trăgănări și încercări neizbutite, se pare că nu peste mult vom avea și în comuna noastră lumină electrică, atât pe strade cât și în locuințele private, ca în cele mai multe comune din Țara-Bărsii. În 25 l. c. intelectualii și fruntașii de aici sub conducerea dlui dr. I. Meșianu au avut o consfătuire, în care au decis înființarea unei societăți pentru facerea unei instalațiuni electrice pe râul ce trece prin mijlocul comunei.

„Împăratul Indiei.” Din Viena vine știrea, că în gara „Alserstrasse” a trenului suteran din Viena a avut loc o întâmplare emoționantă. Un tânăr călătoria cu trenul. În cursul călătoriei pasagerii observară, că tânărului îi lipsește o doagă. În gara din Alserstrasse tânărul începu a răcni:

— Unde-i compania de onoare? Pentrece nu mi-se dau onorurile?! Doară eu sunt — regele englez!

Privitorii imediat observară, că nefericitul era nebun. Înaintat fiind parchetului, nebunul a declarat, că se bucură pentrecă a fost condus aci de poliție, deoarece în India el încă era însoțit de o escortă de gală, unde, deși cortul regal era ars, el totuși a fost încoronat ca rege. Întrebat fiind, că de unde vine el acum, „împăratul Indiei” a răspuns: — Dela ost și dela vest, dela sud și dela nord; de pretutindenea, ca un rege, ca stăpânul lumii!

Poliția a constatat, că nefericitul tânăr era ascultător al universității din Viena și că e un nebun primejdios. El a fost internat într'un ospiciu din Viena.

Căsătorile și divorțurile în Grecia. Ziarul grecesc „Ethnos” din Braïla spune, că în urma unei

statistice a căsătoriilor și divorțurilor Grecia vine aproape cea din urmă în privința căsătoriilor și cea dintâi ca divorțuri.

Lucrul pare de la prima vedere de necrezut, cu toate acestea se dovedește prin cifre. Faptul este destul de regretabil, spune ziarul grescesc, și trebuie să ia de timpuriu măsurile convenite ca să nu se ca întâmple în Franța, unde populațiunea pare a fi în scădere.

Meseriașii români din Arad invită la reprezentarea teatrală și concertul muzicii militare care se va aranja duminică în 25 decembrie 1911 (7 ianuarie 1912) în ziua primă de Crăciun în sala dela „Hotel Central” (Központ). Intrarea e prin strada Salacz. Incuputul la 8 ore seara precis. Prețul de intrare: Loc rezervat 3 coroane. Loc. I. 2 cor. Loc. II. 1.50 cor. Loc. de stat 1 coroană. Venitul curat e destinat pentru îmbrăcarea învățăceilor săraci din Arad. — Ofertele benevole se primesc cu mulțumită la adresa d-lui Ioan Pitariu, tipografia diecezană, Arad, și se vor evita pe cale ziaristică. Bilete de intrare se află de vânzare la librăriile „Tribuna”, „Diecezană” și seara la cassă. Programul: a) „Doina ciobanului”; b) „Steluța”; c) „Romana”; d) „Visuri”; e) „Poutpouri” exec. de Orchestra muzicii militare, a Reg. 33. „Nepotul răsăfat”, farsă în 5 acte. După o traducere a lui Ioan Șt. Șulțiu, prelucrată de T. V. Păcățian, jucată de: d. G. Dehelean, d-șoara Sofița Olariu, d. I. Lazar, d-ra Em. Jorz, d. Vasile Maniu, d. Dem. Bozgan, d-ra Elena Scortariu, d. Dem. Boariu și d-ra Rozalia Șandru. După teatru urmează dans. Rugăm publicul să grăbească cu răscumpărarea biletelor, deoarece sunt toate locurile numerotate.

Pe coridorul teatrului. Intr'un colț al coridorului teatrului sta împreună o elegantă actriță tină și un ziarist. Damicela îl întrebă pe ziarist:

— Mă iubesti?

— Da — răspuse tină.

— Până la moarte?

— Da.

— Oricui îi spui aceasta?

— Da — răspuse ca o mașină tină.

— Vezi, hoțule, oricui îi spui aceasta — se plângea damicela — apoi ești tu vrednic de iubirea mea?

— Da, rogu-te frumos — zise tină, observându-și greșala. — Oricui îi voiu spune: că pe tine te iubesc până la moarte.

Producțiune de școlari. Corpul învățătoresc dela școala gr.-cat. de băieți și fetițe din Cloj va da cu elevii și elevele amintitei școale în 31 decembrie st. n. duminică d. a. orele 5, în localul școlii (strada Jókai nr. 6), o producțiune de școlari cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. „Colindă”, corul elevilor. 3. „Cântec”, corul elevilor. 4. „Moș Crăciun”, poezie decl. de Irina Bucur. 5. „Nocturnă”, corul elevilor. 6. „Dumnezeu atotputernic”, decl. de I. Ogruțan. 7. „Cucule peană galbină”, corul elevilor. 8. „Despre Iene”, trialog prelat de Ana Danciu, Valeria Indre și Ileana Oltean. 9. „Colo 'n sus”, colindă corul elevilor. 10. Cânt de închidere.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghețe, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca Națională a României

(Continuare.)

Anul 1909, — deși început în condiții nefavorabile afacerilor, din cauza unor acute neînțelegeri de ordin internațional, fu totuși un an de reparare a urmărilor crizei din 1907.

Afacerile luară oarecare avânt, în străinătate ca și în România. Capitalurile deveniră abondente în piețele europene, băncile de emisiune își scăzură taxa scontului până la nivelul normal și se făcură însemnate emisiuni.

Abundența de numărar și efinirea dobânzei avură de efect că portofoliul străin al Băncii Naționale a României a produs mai puțin decât în 1908. Lunile din urmă însă s'a ivit o contracțiune monetară și băncile au urcat scontul. Banca noastră însă și-a menținut neschim-

bată taxa scontului la 5% și a făcut față cereșilor de scont și de împrumuturi din ce în ce mai numeroase din toamna trecută. În ultimele săptămâni ale anului se încasă o mare parte din acest spor, astfel că soldul portofoliului apare la finele anului trecut cu vr'o 4 milioane mai mic decât la 31 decembrie 1908.

Recolta anului 1909 a lăsat de dorit în ce privește cantitatea. Prețurile cerealelor fiind însă mult mai ureate de cât cele obicinuite, agricultura a avut o bună compensațiune, astfel că putem considera anul trecut ca un an bun mijlociu. Banca a putut deci cumpăra cu înlesnire o sumă însemnată de remize, care i-au permis să aducă o cantitate suficientă de aur și să pună la dispoziția pieței, în lunile de iarnă, în diferite forme, peste 23 milioane în remize asupra străinătății.

Împrumuturile garantate de Stat pentru despăgubiri, cele acordate pentru băncile populare și creditul agricol au continuat să se bucure de reducerea de 1% sub scontul oficial.

În cursul anului expirat s'au cumpărat trate și remise în valoare de lei 68,670.000 contra lei 17,810.000 cumpărate în 1908 adică cu lei 50,860.000 mai mult.

Tratele și remizele scăzute și înlocuite cu altele, s'au urcat la suma de lei 226,630.000.

Beneficiile date de trate și de celelalte operațiuni cu străinătatea, au fost de lei 2,782.409.59; inferioare cu lei 403.819.48 față de anul 1908, când au atins suma de lei 3,186.229.04.

Taxa împrumuturilor a fost în tot cursul anului 1909 de 5½%.

Beneficiile date de împrumuturi simple și de cele în cont se urcă la suma de lei 1,704.781.09.

Media biletelor în circulațiune pentru anul 1902 a fost de lei 271,603.933 contra lei 263,054.700 în 1908, adică cu lei 8,549.233 mai mare ca în 1908.

Raportul lunar între rezervă și circulațiunea fiduciară a variat între 43.29 și 51.52%.

Dacă deducem din circulațiunea fiduciară suma datorită de guvern din cele 15 milioane ce i-a împrumutat Banca în 1901 și care e dispensată de acoperire metalică, raportul e între 45.347% și 54.731%.

Beneficiile brute realizate în 1909 au fost de . . . Lei 8,818.182.22.

La care se adaugă soldul repurtat din trecut Lei 1,012.15

Totalul beneficiilor brute se urcă dar la	8,819.194.37
Cheltuelile făcute au fost de	2,513.597.19

(Au rămas deci beneficiile nete Lei 6,305.597.18

Aceste beneficii după statute trebuie repărțite astfel:

6% Prim dividend	Lei 720.000.—
20% Fondului de rezervă	1,117.119.45

Restul 4,468.477.73 se va distribui în modul următor:

20% Ministerului de finanțe Lei	893.695.55
7% Consiliului de administrație și consiliului de censored	312.793.45
1% Casei pe pensii și ajutoare a funcționarilor Băncii	44.684.75
72% Acționarilor ca al 2-lea dividend	3,216.000.—

De repurtat la anul viitor 1.303.98 4,468.477.73

Lei 6,305.597.18

La suma de Lei 720.000.— prin dividendă adăogând Lei 3,216.000.— al doilea dividend, ce vin în total Lei 3,936.000.— sau un dividend pe anul 1909 de Lei 164 de acție.

(Va urma).

Gavril Todici

Ultima oră

Sfârșitul împărăției chineze.

Londra. Consiliul de pace din Schanghai, din care făceau parte și oameni de încredere de ai guvernului, a proclamat azi republica chineză, alegând prezident al ei pe Sun-Jat-Sen. Știrea aceasta neașteptată a produs în Peking o mare zăpăceală. Familia domnitoare s'a întrunit numai deocă în palatul împărătesc. Împărăteasa văduvă a propus lui Iuansikkai să împartă China în două părți. Ținuturile nordice să rămână împărăție, iar sudul să formeze republică. A rugat apoi pe Iuansikkai ca cu această propunere să se prezinte consiliului de pace din Sanghai.

Printii manciurieni au protestat energetic contra propunerii împărătesei și mai cu seamă contra lui Iuansikkai, care a răspuns că orice încercare de salvare a situației e fără rost, căci nu mai sunt bani pentru a se întreține trupe credincioase, iar a putea contracta un împrumut în străinătate nu e speranță. S'ar putea totuși menține împărăția pentru un timp oarecare dacă familia împărătească ar întrebuința averea sa proprie pentru a se organiza o armată. Singur printul Cing a fost de părerea lui Iuansikkai, ceilalți l-au acuzat că a pactat cu revoluționarii. După aceste consfătuiri agitate Iuansikkai a renunțat la dictatură, iar împărăteasa a hotărât să plece din Peking.

Familia împărătească a făcut eri toate pregătirile de plecare.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

P. S. inv. Dubest. Am primit în total 21 cor., aveți restanță 7 cor.

M. M. inv. Székudvar. Cu poșta de azi am primit 14 cor.

Cu să fim cruțați de munca și spesele învințate cu provocarea restanțierilor, pe calea aceasta rugăm pe toți abonații ziarului nostru, să binevoiască a grăbi cu plățirea abonamentului.

Pe cuponul mandatului postal, rugăm a se indica numărul de pe fâșia sub care primesc ziarul.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

Cereți!

în tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

Telefon 266.

Telefon 266.

Cereți!

prin o corespondență

Catalogul de cărți

dela

„Librăria

Diecezană”

din

Arad, Str. Deák-Ferenc nr. 34
unde veți afla cele mai
folositoare cărți, atât
pentru școală, cât și pen-
tru literatură.

— Expedarea promptă. —

Să sprijinim comerțul român.

x **Vei economisi bani mulți** dacă cumperi cadouri de Crăciun dela orologierul și bijutierul **Hirsch Jenő** din colțul *stradelor Forray și Rákoczi*. Aci îți să dă ocaziune să cumpești un gherdan cu medalion din aur veritabil cu 19 cor., un inel de aur cu 4 cor., 50 fil., și o păreche de cercei de aur numai cu 3 cor

Sunt recunoscute de calitate cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociațiunii călătorilor Aradani” și se pot procura eu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

A R A D, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsărit. Primesc tofeul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
≡ **Sándor**

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui cadouri de Crăciun și Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde veți afla obiectele potrivite, mai ieftin ca ori unde. Să vinde în săptămâna asta și până când am din rezervă: confecții pentru dame și fete; articoli de blănărie, mufuri; toalete bine croite, bluze, postavuri, parcheturi, pânze și ștergere pe lângă prețuri uimitor de ieftine. Mătase curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel de articoli corespunzători pentru cadouri de Crăciun.

Paltoane - raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

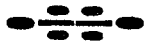
Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

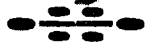
Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

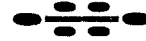

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

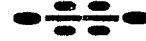
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiu și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

„Someșana“,

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi hipotecare, cambiali, pe lomcard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește **5 procente** interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește **5 procente și jum. la sută** interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

Inștiințare.

Pe temeiul articolului 71 din legea contabilității publice, se face cunoscut următoarele :

Ministerul de război (Regal Român), având nevoie de **300** (trei sute) **cai pentru trupa permanentă a cavaleriei și 60** (șasezeci) **pentru ofițeri** a hotărât aprovizionarea lor prin bună învoială, în următoarele condițiuni:

a) Să corespundă strict condițiunilor prevăzute prin caietul de sarcine publicat prin „Monitorul Oficial” Nr. 149 din 6 Octombrie 1911.

b) Prețul fiecărui cal predat la fruntaria țării (Vărciorova sau Predeal) s'a fixat la suna de lei 750 (șapte-sute-cincizeci) pentru acei ai trupei permanente și 800 (opt sute) pentru acei ofițerești, socotit în moneda română.

c) Ofertele, se primesc numai în conformitatea articolelor 2, 3, 4 și 5 din caietul de sarcine, însoțite de garanția hotărâtă prin articolul 6 din acelaș caiet și cel mai târziu până în ziua **21 Decembrie st. v. a. c.**, când Ministerul va hotărâ asupra celor pe cari le admite.

pentru Ministru.

Directorul cavaleriei,

General (ss) **N. Popovici.** Colonel (ss) **C. Savevici-Baranga.**

pentru Confomitate

Șeful biroului **M. Constantinescu.**

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **R o z s n y a y**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectueze încă în aceeași zi.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de infrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neintrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU SĂRBĂTORILE DE CRĂCIUN
ȘI ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ
CUMPERFIEFTIN, CERCETEAZĂ
NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU
PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPĂRA PE LÂNGĂ
PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-
DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,
DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM
ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de băbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 filerli exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română

„MUGURUL“

ÎNȘOTIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă-pe lângă cele mai
moderate prețuri soiuri de vin și de masă
viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu
rădăcină.

Se află de vânzare la înșotirea eco-
nomică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost
alocate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai
ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni
gratis și franco!

Români trimiteți băeții la cursul practic de altoit.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!!

Cel mai bun cadou de Crăciun

este o mașină de spălat sistem John, nu-
mită „Teligöz“. — Față de spălatul cu
măinile oferă — pe lângă cea mai mare
erutare a albiturilor — în lucru, săpun,
material de foc și apă, o economisare de 75%.

Se află de vânzare la firma

Pöhm János,

Arad

în colțul stradei Eötvös și
Szabadság-tér.